

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

dokonanej w dniach 13-15.11.2012 roku przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

1. prof. dr hab. Wojciech Bałus – przewodniczący zespołu, członek PKA,
2. prof. dr hab. Marek Lisiński – członek PKA, ekspert PKA, ds. jakości,
3. prof. dr hab. Joanna Pyszny – członek i ekspert PKA
4. prof. dr hab. Krystyna Kossakowska-Jarosz – ekspert PKA
5. prof. dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł – członek PKA, przedstawiciel pracodawców
6. mgr Jacek Lewicki – ekspert PKA ds. doktoranckich
7. Dominika Tracz – ekspert PKA ds. studenckich
8. mgr inż. Maciej Markowski – ekspert PKA ds. formalno-prawnych

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja zespołu oceniającego została przeprowadzana z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wydział spełnił warunki wynikające z art. 48a ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej (Dz. U. Nr 207, poz. 1232). Ocena instytucjonalna Polskiej Komisji Akredytacyjnej została dokonana po raz pierwszy w wizytowanej jednostce. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni, Wydziału oraz wchodzących w jego skład Instytutów oraz Katedr, reprezentantami interesariuszy zewnętrznych, pracownikami, doktorantami i studentami ocenianego kierunku. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia realizowana przez jednostkę *

Krótką prezentacja jednostki, jej pozycja w Uczelni.

Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej wydzielony został z Wydziału Filozoficznego, utworzonego w 1919 roku jako jeden z wydziałów założycielskich Wszechnicy Piastowskiej, przemianowanej w 1920 roku na Uniwersytet Poznański. W obecnej postaci Wydział ukształtował się w roku 1988. Obecnie tworzą go: Instytut Filologii Klasycznej, Instytut Filologii Polskiej, Instytut Filologii Słowiańskiej, Katedra Dramatu, Teatru i Widowisk oraz Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów. Wydział prowadzi studia na wszystkich poziomach kształcenia, w tym jeden makrokierunek. Posiada kategorię A oraz uprawnienia do

nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	Jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	29606	2169	1158	95		
studia niestacjonarne	13591	481	306	34		
RAZEM:	43197	2650	1464	129	2918	153

Z danych zawartych w tabeli 1 wynika, że osoby studiujące w formie stacjonarnej z uwzględnieniem uczestników studiów doktoranckich stanowią 69% ogółu studentów Uczelni. W wizytowanej jednostce studenci stacjonarni stanowią 82% ogółu. Studenci Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej stanowią 6% ogółu studiujących w Uczelni.

1.1). Ocena zbieżności strategii działalności i rozwoju jednostki z misją i strategią Uczelni, w szczególności w zakresie zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i prowadzonych badań naukowych, a także związku z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

Strategia rozwoju Wydziału w pełni wpisuje się w strategię rozwoju Uczelni na lata 2009-2019. W strategii rozwoju Wydziału jako cel strategiczny 2 znalazł się zapis dotyczący monitorowania i modernizacji programów studiów w celu dostosowywania oferty do potrzeb otoczenia, wykorzystania interdyscyplinarnego potencjału WFPiK do tworzenia nowych programów (LLL) w zakresie studiów podyplomowych i kształcenia ustawicznego, weryfikowania programów studiów pod kątem oceny ich przydatności i wykorzystania w przyszłej pracy zawodowej absolwentów oraz opracowania metod i stworzenia nadzoru nad monitorowaniem losów zawodowych absolwentów. Do zadań wpisanych w strategię WFPiK (cel strategiczny 3) włączono działania na rzecz skorelowania inicjatyw naukowych z wydarzeniami kulturotwórczymi, takimi jak np. Festiwal Teatralny Malta. Działania te odbywać się mają we współpracy z Biurem Karier UAM i Inkubatorem Przedsiębiorczości. Wydział aktywnie uczestniczy i wspiera inicjatywy popularyzatorskie przez organizowanie w szkołach ponadpodstawowych olimpiad i klas akademickich, wykładów otwartych, skierowanych do szerokiej publiczności, w tym prac „Akademii Myślącego Człowieka” oraz „Poradni Internetowej”, działającej na rzecz promocji kultury języka polskiego, slawistyki i łaciny w regionie i nie tylko. Strategia zakłada też kontynuację współpracy ze sferą gospodarczą, czego potwierdzeniem jest wykaz ponad stu instytucji współpracujących z Wydziałem.

1.2). Ocena czy koncepcja kształcenia obejmuje wszystkie poziomy i rodzaje studiów. Ocena spójności koncepcji kształcenia i działalności naukowo-badawczej jednostki z celami określonymi w jej strategii.

Przyjęta w jednostce koncepcja kształcenia obejmuje studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz studia podyplomowe. Jest ona ściśle powiązana z prowadzonymi w jednostce

badaniami naukowymi, stąd oferta edukacyjna nie tylko wykazuje znamiona spójności z działalnością naukowo-badawczą poszczególnych nauczycieli akademickich, ale opracowana została z wyraźną dbałością o jej najwyższą jakość, a także nakierowana na potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, na jej budowanie w ścisłej relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Opracowana na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej koncepcja kształcenia jest spójna z celami sformułowanymi w strategii Wydziału zakładającymi badania naukowe na światowym poziomie, wysoką jakość kształcenia, otwarcie na otoczenie, profesjonalne zarządzanie.

1.3). Ocena czy strategia oraz koncepcja kształcenia i działalność naukowo-badawcza świadczą, iż jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia.

Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, tak jak i cały Uniwersytet, dążą do prowadzenia badań naukowych na najwyższym poziomie i do kształcenia o wysokiej jakości. Cele te jasno zostały sprofilowane w strategii jednostki, zakładającej pozyskiwanie studentów poprzez ofertę edukacyjną na europejskim poziomie. Tak też odczytywana jest pozycja uniwersytetu i Wydziału na rynku edukacyjnym. Programy nauczania uwzględniają najnowsze wyniki badań w Polsce i na świecie, Wydział dba o zatrudnianie wysoko wykwalifikowanej kadry. Jednocześnie reaguje na potrzeby rynku poprzez tworzenie nowych kierunków (np. Media interaktywne i widowiska) oraz poprzez prowadzenie nowoczesnych studiów podyplomowych (np. studia edytorskie i genderowe).

1.4). Ocena roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.

Interesariusze wewnętrzni od dłuższego czasu włączani są w proces kształtowania i realizacji strategii Wydziału. Pracownicy naukowo-dydaktyczni, studenci i doktoranci współtworzą wszystkie organy kolegialne i komisje wydziałowe, Samorzady Studencki i Doktorancki wyrażają opinie w sprawach dotyczących tych grup. Z uczestnictwa w budowie jakości kształcenia wyłączeni są dotąd słuchacze studiów podyplomowych, co powinno ulec zmianie. Natomiast interesariusze zewnętrzni funkcjonowali dotąd bardziej na zasadach nieformalnych niż sformalizowanych. Wydział współpracuje od lat z wieloma placówkami, ale ich przedstawiciele dopiero od bieżącego roku akademickiego uczestniczą na stałe w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia, co znajduje potwierdzenie w protokołach posiedzeń. W dokumentacji Wydziału znajdują się również świeże opinie instytucji zewnętrznych dotyczące projektu utworzenia nowego kierunku studiów „Media interaktywne i widowiska” – planowane na rok akademicki 2012/2013. Każda instytucja, w której realizowane są staże i praktyki studenckie zobowiązana jest do wystawienia opinii i oceny o odbytej praktyce/stażu w Dzienniku Praktyk. Ponadto w ramach Uczelni powołano „Centrum Naukowo-Przemysłowe im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich”, którego koordynatorem centralnym został Wydział FPiK. Celem Centrum jest m.in. transfer myśli humanistycznej do gospodarki i budowanie społecznego dialogu. Na Wydziale pracują również promotorzy przedsiębiorczości (2 osoby), odpowiedzialni za zbliżenie filologii ze światem gospodarki, biznesu i pracodawców. Należy więc uznać, że Wydział stale zwiększa udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie budowy kultury jakości kształcenia.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) strategia działalności i rozwoju Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM jest całkowicie zgodna z misją i strategią Uniwersytetu i zapewnia osiąganie wysokich wyników w badaniach naukowych i w dydaktyce; zakłada ona również uwzględnianie potrzeb rynku pracy.
- 2) Koncepcja kształcenia opracowana została dla wszystkich typów i poziomów studiów. Badania naukowe w pełni realizują wytyczne strategii Wydziału.
- 3) Wydział identyfikuje swą rolę na rynku edukacyjnym jako ogniwa uniwersytetu nastawionego na spełnianie wiodącej roli dydaktycznej i badawczej w regionie i Polsce.
- 4) Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w formułowaniu i realizacji strategii jednostki (za wyjątkiem grupy słuchaczy studiów podyplomowych), natomiast zewnętrzni, dotąd funkcjonujący na zasadach nieformalnych, coraz szerzej są włączani w skład formalnych gremiów Wydziału.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

2.1). Ocena struktury systemu, podziału kompetencji i odpowiedzialności. Ocena przejrzystości i efektywności struktury decyzyjnej w obszarze zarządzania jakością, prawidłowości i skuteczności podejmowanych działań oraz wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia.

W Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza budowanie, rozwijanie i propagowanie działań pro jakościowych rozpoczęło się w 2000 roku, kiedy to Senat Uniwersytetu podjął Uchwałę w sprawie Uczelnianego Systemu zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Uchwała 24/2000). W następnych latach przedsięwzięcia dotyczące budowy kultury jakości włączono w strategię rozwoju Uczelni. Potwierdzeniem tego są Strategia Uniwersytetu na lata 2009–2019 oraz wynikająca z niej Uchwała 126/2010 Senatu z dnia 25 stycznia 2010 w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Te wewnętrzne akty prawne stały się podstawą formułowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK). Uaktualnienie zasad budowy i funkcjonowania WSZJK, szczególnie w aspekcie formalnym, zawiera Uchwała Senatu z dnia 30 stycznia 2012 roku w sprawie zmiany Uchwały 126/2010 Senatu z dnia 25 stycznia 2010 w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Uchwała 284/2011/2012). Doprecyzowanie strony praktycznej funkcjonowania tego systemu znajduje się w kolejnych Zarządzeniach Rektora Uniwersytetu:

- z dnia 3 lutego 2012 w sprawie ankiet wraz z zasadami ich opracowywania, przeprowadzania oraz publikowania ich wyników,
- z dnia 3 lutego 2012 w sprawie określenia procedur funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zarządzania jakością kształcenia,
- z dnia 3 lutego 2012 w sprawie szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia,

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości tworzą:

- Rada ds. Jakości Kształcenia. Nadzór nad radą sprawuje Prorektor ds. Kształcenia. Prace Rady koordynuje pełnomocnik rektora ds. zarządzania jakością kształcenia. Do realizacji zadań powołano Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia (BRJK).
- Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Funkcjonowanie Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej jest odwzorowaniem rozwiązania strukturalnego, obowiązującego na poziomie całej Uczelni. Realizacja zadań związanych z podnoszeniem jakości kształcenia na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej odbywa się za pośrednictwem Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia (WKJK), będącej powieleniem struktur Uczelnianej Rady do spraw Jakości Kształcenia (RJK). WKJK, podobnie jak RJK, składa się z dwóch zespołów: Wydziałowego Zespołu do spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK) oraz Wydziałowego Zespołu do spraw Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK). Realizacja zadań stawianych przed całą WKJK oraz oboma Zespołami, polegających na określeniu mechanizmu podnoszenia jakości kształcenia, jest przeprowadzana w ramach pięciostopniowego cyklu:

- wyjściowa jakość kształcenia,
- ocena (diagnoza) wyjściowej jakości kształcenia,
- rekomendacje dotyczące wyjściowej jakości kształcenia,
- wdrażanie rekomendacji (wytwarzanie wtórnego, ulepszanego poziomu jakości kształcenia),
- kontrola wdrażania rekomendacji, tj. sprawdzenie wytworzonego w wyniku wdrożenia rekomendacji wtórnego, ulepszanego poziomu jakości kształcenia.

Opisany powyżej mechanizm budowania kultury jakości kształcenia, zbieżny w swej merytorycznej warstwie z klasycznym już cyklem Deminga, wpisany jest w tradycję akademicką Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w tym także w tradycję Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM (WFPiK UAM). Analiza zakresu funkcji realizowanych przez WKJK pozwala na wskazanie podstawowego ich zbioru, który obejmuje:

- formułowanie programów kształcenia (wraz z sylabusami i macierzami, z uwzględnieniem postulatów interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych) dla poszczególnych programów studiów prowadzonych na WFPiK UAM, zgodnych z odpowiednimi obszarami Krajowych Ram Kwalifikacji, oraz z obszarami kształcenia dla poszczególnych kierunków – zadanie wykonywane przez WZZJK,
- ocenę programów kształcenia oraz formułowanie rekomendacji (przy udziale interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych) – zadanie realizowane przez WZOJK,
- wdrażanie rekomendacji – zadanie wypełniane przez WZZJK,
- kontrolę wdrażania rekomendacji – zadanie w gestii WZOJK,
- analizę informacji pozyskanych w toku procesu doskonalenia jakości kształcenia, mającą na celu opracowanie wewnętrznego mechanizmu podnoszenia jakości kształcenia – zadanie realizowane wspólnie przez oba zespoły WZZJK i WZOJK.

Rezultatem dużej aktywności Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia są następujące dokumenty:

- Raport samooceny Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM – w roku 2010 oraz 2012,
- rekomendacje WZOJK z dn. 25 V 2011, przeznaczone do wdrożenia w 2012; po pierwszym Raporcie samooceny WFPiK,
- kontrola wdrożenia rekomendacji WZOJK – sprawozdanie przedstawione na Radzie Wydziału FPiK UAM w dniu 26 września 2012.

Te już wykonane oraz kolejne podejmowane zadania WKJK wypełnia poprzez powołane, w ramach swojej struktury, podkomisje. Ich obecny skład wyznaczono decyzją Rady Wydziału FPiK UAM z dnia 26 września 2012 r. Zestawienie podkomisji i podział ich obowiązków jest następujący:

- podkomisja WZOJK WFPiK UAM ds. oceniania zgodności programów studiów (studiów I, II i III stopnia, studiów podyplomowych, specjalności na studiach I i II stopnia) z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego,
- podkomisja do spraw monitoringu wprowadzania rekomendacji WZOJK na Wydziale,
- podkomisja do spraw analizy zgodności kierunku i profilu studiów z misją uczelni i strategią wydziałową,
- podkomisja do spraw analizy zgodności opisanych w programach kształcenia zakładanych efektów kształcenia z efektami kształcenia dla wskazanego obszaru lub obszarów kształcenia opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego,
- podkomisja do spraw analizy metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studenta,
- podkomisja do spraw analizy dostosowania efektów kształcenia uzyskanych w procesie kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- podkomisja do spraw analizy i publikowania wyników oceny jakości kształcenia, w szczególności wyników przeprowadzonych egzaminów i innych form weryfikowania efektów kształcenia osiągniętych przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- podkomisja do spraw oceny jakości prac dyplomowych,
- podkomisja do spraw koordynowania ankietyzacji dotyczącej studenckiej oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne; oceny dokonywanej przez studentów i pracowników; oceny nakładu pracy studentów; wniosków z monitorowania karier absolwentów uczelni,
- podkomisja do spraw przedstawiania dziekanowi, Radzie Wydziału FPiK, WZZJK rezultatów oceny jakości kształcenia na wydziale i przedstawianie wskazówek dotyczących planu naprawczego dla poprawienia jakości kształcenia, a także publikowania na stronie domowej wydziału corocznych rezultatów oceny jakości kształcenia.

Oceniając wszystkie przedłożone Zespołowi Wizytującemu wewnętrzne akty normatywne konstytuujące funkcjonowanie WSZJK należy stwierdzić, że system ten w podstawowym zakresie przedmiotowym został opracowany. Potwierdza to stan zadań określonych i wyznaczonych do wykonania przez WSZJK oraz rozwiązania organizacyjne składające się na jego aspekt strukturalny. Należy jednak dodać, że słabą stroną systemu jest niedostatek w zakresie dwóch aspektów: czynnościowego (procedur mających realizować wskazane przez system funkcje) oraz (najsłabszego) instrumentalnego, obejmujące metody i techniki umożliwiające wykonywanie jego funkcji. Mając na uwadze wszystkie podjęte do dnia wizytacji regulacje prawne, które określają budowę oraz zasady funkcjonowania WSZJK, można stan zaawansowania prac nad pełnym wdrożeniem tego systemu, do czego zobowiązuje Rozporządzenie MNiSW w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (§ 9 ust.1 pkt 9), ocenić pozytywnie.

Analizując stopień uregulowań prawnych wyznaczający funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych można stwierdzić, że charakteryzują się one podobnym stopniem zaawansowania. Respektują one podstawowe zasady opisu efektów kształcenia według Krajowych Ram Kwalifikacji. Brak jest w nich jednak odpowiadających tym efektom metod weryfikacji oraz spójnego z nimi bezpośredniego nakładu pracy studenta, nieodzownego do

realizacji poszczególnych efektów kształcenia. Negatywnie nadzy ocenić stan uregulowań prawnych jeśli chodzi o studia III stopnia, gdyż ta forma studiów nie stosuje systemu ECTS. Brak tego systemu uniemożliwia tworzenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Oceniając zatem stopień opisanych wyżej przedsięwzięć dotyczących stworzenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, które konkretyzują się w przytoczonych wyżej aktach normatywnych, należy zauważyć, że działania te nie tworzą spójnej całości. Zadanie przypisane podstawowym jednostkom organizacyjnym składające się na budowę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia są godne odnotowania. Nie mają wszakże charakteru całościowego i nie syntetyzują wyników cząstkowych, stanowią jednak dobrą podstawę do uogólnień, a w dalszej kolejności do przygotowania pełnych i wyczerpujących analiz, które mogą posłużyć do doskonalenia czynników determinujących jakość kształcenia. Identyfikuje się jednak brak zadań dotyczących analizy rynku pracy, choć funkcjonuje, w ramach Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia, podkomisja do tych spraw. Zadania dotyczące oceny i doskonalenia prowadzonych badań naukowych w kontekście realizowanych programów kształcenia są wykonywane przez wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (przedłożono cząstkowe analizy i oceny badań naukowych w kontekście rozwoju ich ofert dydaktycznych). Analizy i oceny zasobów materialnych i infrastruktury są także prowadzone, czego potwierdzeniem są analizy informacji o sprzęcie i strukturze wyposażenia sal pod kątem dydaktycznym. Nie zidentyfikowano jednak w pełni rozwiniętego systemu informacyjnego, kluczowego czynnika determinującego jakość kształcenia.

Aspekt czynnościowy, sprowadzający się do procedur realizacji poszczególnych funkcji systemu jest jego słabą stroną. Został bowiem sprowadzony, w większości przypadków, do określenia podstawowych procedur, a wykonanie pozostałych zadań pozostawiając w gestii realizowanych zwyczajowo i wpisanych w tradycję akademickiej procesów pracy. Taki stan rzeczy potwierdzono w toku spotkań z pracownikami Wydziału oraz członkami Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia.

Za słabą stroną uznać należy również aspekt instrumentalny, sprowadzający się do wskazania narzędzi, mających charakter metod czy technik, które zapewniałyby doskonalenia programu kształcenia. Choć spotkania z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi uznać należy za twórcze i inspirujące programowo, to nie daje się zauważyć narzędzi, które pozwalałyby kształtować decyzje podejmowane przez władze Wydziału w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

2.2). Ocena kompleksowości systemu – czy obejmuje wszystkie prowadzone w jednostce rodzaje studiów: I-II stopnia, w tym indywidualne międzyobszarowe, III stopnia (doktoranckie), podyplomowe, oraz uwzględnia wszystkie czynniki mające wpływ na jakość kształcenia.

a) stopień realizacji efektów kształcenia

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia identyfikowany na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej nie ma cech kompleksowości. Z analizy i oceny dokumentacji opisującej reguły funkcjonowania WSZJK, a w szczególności z treści Raportu Samooceny, rozmów z władzami akredytowanej jednostki organizacyjnej, z członkami Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia, pracownikami Biura Rady ds. Jakości Kształcenia, a także informacji pozyskanych w trakcie spotkań z nauczycielami akademickimi, pracodawcami i absolwentami tego kierunku studiów wynika jednoznacznie, że system ten nie obejmuje wszystkich składników, i niektórych czynników, które mają wpływ na jakość kształcenia. Nie stworzono w pełni rozwiniętych mechanizmów oceny efektywności, weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących w stosunku do

wszystkich czynników mających wpływ na jakość kształcenia. Brak elementów pozwalających na aktywną zmianę czy doskonalenie systemu potwierdza tylko sformułowany wyżej wniosek, że WSZJK nie ma cech kompleksowości. Należy jednak zauważyć, że mechanizmy takie, zwłaszcza w zakresie sprawdzania wdrażania rekomendacji, określone w przywołanym wcześniej Zarządzeniu Rektora nr 321/2011/2011 stanowią właściwy krok w kierunku rozwiązania tego problemu. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia nie obejmuje wszystkich prowadzonych w jednostce rodzaje studiów. Dotyczy bowiem studiów I, II stopnia oraz studiów podyplomowych. Można stwierdzić, że wszystkie one charakteryzują się podobnym stopniem zaawansowania. Respektują podstawowe zasady opisu efektów kształcenia według Krajowych Ram Kwalifikacji, ale brak jest odpowiadających im metod weryfikacji efektów kształcenia określających bezpośredni nakład pracy studenta. Nie obejmuje jednak studiów III stopnia. Mankamentem WSZJK, obok wskazanych powyżej, jest fakt, że choć uwzględnia on najistotniejsze czynniki determinujące jakość kształcenia, to prowadzone przez Instytuty i Katedry działania w tym zakresie nie mają charakteru systematycznego i całościowego. Nie syntetyzuje się wyników cząstkowych. Uzyskiwane w ten sposób informacje mogą stanowić dla władz Wydziału dobrą podstawę do uogólnień i syntez, a w dalszej kolejności do przygotowania pełnych i wyczerpujących ocen, które mogą posłużyć do doskonalenia tych czynników determinujących jakość kształcenia. Należy także dodać, że stopień formalizacji zadań, przybierający postać procedur administracyjnych, jest zbyt niski. Realizowane zadania dotyczące budowy kultury jakości na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej są w dużym stopniu realizowane zwyczajowo i wpisują się w tradycję akademicką. Takie rozwiązania można uznać za satysfakcjonujące tylko w takim zakresie, w jakim dotyczą utrwalonych już zadań dotyczących poprawy jakości kształcenia. Trudne jest bowiem do zaakceptowania, w tej formule realizacyjnej, wykonywanie tych funkcji WSZJK, które narzuca nowelizacja Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Dla takich funkcji powinny zostać opracowane procedury, albo chociaż określone w sposób ramowy sposoby ich realizacji, po to by z czasem, jako rutynowe i powtarzalne działania, wpisały się i weszły na trwałe w tradycję akademicką.

b) udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych; udział przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia

Badania i oceny dokonywanej m.in. przez studentów dotyczy Zarządzenie Nr 323/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie ankiet wraz z zasadami ich opracowywania, przeprowadzania oraz publikowania ich wyników. Studenci biorą udział w ankiecie ogólnouniwersyteckiej, oceniającej kadre dydaktyczną, przypisanie punktów ECTS do przedmiotów/modułów, oceniającej pracę dziekanatu „Przyjazny Dziekanat”. Studenci poprzez włączenie ich do gremiów działających na rzecz jakości kształcenia mają możliwość uczestnictwa w tworzeniu procedur mających na celu poprawę jakości kształcenia, ankiet analizy skuteczności działań naprawczych. Przedstawiciel doktorantów dopiero będzie uczestniczył w pracach Wydziałowego Zespołu Oceny Jakości Kształcenia i Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia nowej kadencji. Same zajęcia na studiach doktoranckich nie są jeszcze poddane pełnej ocenie ankietowej przez ich uczestników (ankietowany tylko wybrany przedmiot). Programy studiów doktoranckich były natomiast opiniowane przez samorząd doktoratów zaś przedstawiciele doktorantów uczestniczyli w konsultacjach z Kierownikiem Studiów Doktoranckich przy ich przygotowaniu (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012). W dotychczasowych programach uwzględniono zatem część ich uwag i postulatów. Sam udział doktorantów jako interesariuszy wewnętrznych w zmianach dotyczących studiów doktoranckich należy ocenić pozytywnie. Niedostatkami pozostaje brak formalnych możliwości oceny wszystkich zajęć.

Udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia należy ocenić jako istotny. Proces ten zasadniczo nie jest ani sformalizowany, ani też usystematyzowany. Władze Wydziału przedłożyły informacje potwierdzające wykorzystywanie interesariuszy zewnętrznych do opiniowania programu kształcenia (Instytut Filologii Polskiej), a także porozumienia o współpracy (Instytut Filologii Klasycznej, Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów, Katedra Teatru, Dramatu i Widowisk) z różnymi instytucjami gospodarczymi i społecznymi. Brak jednak informacji o skuteczności podejmowanych działań oceniających i naprawczych dotyczących jakości kształcenia i przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy. Na podstawie opinii i informacji uzyskanych od przedstawicieli pracodawców podczas zorganizowanego przez władze Wydziału spotkania należy zauważyć, że procesy udziału i oceny przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu efektów kształcenia przebiegają na pewnym poziomie ogólności. Jednocześnie należy odnotować, że w tym aspekcie oceny zidentyfikowano szereg dobrych praktyk i ramowych rozwiązań dotyczących udziału przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia. Brak jest jednak sformalizowanych i systemowych rozwiązań w tym zakresie. Rekomendowane jest ich usystematyzowanie oraz uporządkowanie. Szczególnie dotyczy to wypracowania spójnego modelu pozyskiwania przez władze Wydziału informacji na temat słabych i mocnych stron absolwentów i ich wykorzystanie do doskonalenia, nie tylko efektów kształcenia, ale także tworzenia oryginalnej i konkurencyjnej, względem innych szkół wyższych, oferty kształcenia. Analizując udział interesariuszy zewnętrznych w procesie badania i oceny efektów kształcenia należy także zauważyć, że konieczne jest ich syntetyzowanie. Władze Wydziału nie wskazują również na udokumentowane działania naprawcze w tych obszarach, nie analizują również ich skuteczności.

c) monitorowanie losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy

Ustawa z dnia 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, obowiązująca od 1 października 2011 roku, wprowadziła obowiązek monitorowania ścieżek karier zawodowych absolwentów przez uczelnie wyższe. Ustawodawca określił termin realizacji badań, ale nie doprecyzował metodologii przedmiotowych badań. Monitorowaniem i oceną efektów kształcenia na rynku pracy zajmuje się „Biuro Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów UAM” (Biuro Karier UAM). Działa ono od roku 1997, a zostało powołane Zarządzeniem Rektora z dn. 15 maja 1997 r. ws. zmian organizacyjnych w administracji centralnej i utworzenia działu o nazwie „Biuro Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów UAM” (Biuro Karier UAM). Bardziej sformalizowane formy monitorowania i oceny efektów kształcenia na rynku pracy i losów absolwentów, umożliwiające pełną realizację wymogów Ustawy są, jak to deklarują władze Wydziału, w trakcie opracowywania. Podsumowując, należy zwrócić uwagę na trzy elementy, które określają zarówno obecny stan i rozwiązania składające się na działania mające służyć monitorowaniu losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Po pierwsze, brak rozwiązań systemowych i regulacji wewnętrznych pozwalających na wyższe niż tylko częściowe spełnienie warunków oceny. Po drugie, zauważyć należy kilka dobrych praktyk i rozwiązań obecnie funkcjonujących w jednostce, które powinny zostać dalej rozwijane oraz powinny znaleźć odzwierciedlenie w przepisach wewnętrznych. Po trzecie, należy podkreślić i docenić rolę Biura Karier UAM w zakresie badań absolwentów. W zakresie samego monitoringu losów absolwentów rekomendowane jest wykorzystanie sprawdzonych praktyk realizowanych przez inne uczelnie (np. Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Jagielloński), które prowadzą aktualnie monitoring losów absolwentów, a przynajmniej wykorzystanie doświadczeń innych uczelni w procesie konceptualizacji i opracowania metodologii badań. Najczęściej badania losów absolwentów są prowadzone

techniką CAWI (ankieta internetowa), a ich celem jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie jak absolwenci uczelni radzą sobie na rynku pracy w kontekście uzyskanego wykształcenia, uzyskanie charakterystyk ich aktywności edukacyjnej i zawodowej oraz zarysowanie sylwetki absolwenta w zakresie umiejętności, mobilności na rynku pracy (zawodowej i przestrzennej), aspiracji i celów zawodowych. Studenci muszą wyrazić zgodę na udział w badaniach i w okresie od kilku miesięcy do około roku od ukończenia studiów wysyłany jest do nich drogą elektroniczną kwestionariusz ankiety z pytaniami. Należy jednak zwrócić uwagę na potrzebę precyzyjnego i jasno zdefiniowanego opisu tej procedury w wewnętrznych przepisach (np. na stopień uzyskanych zwrotów ankiet może mieć wpływ to, czy dane kontaktowe oraz zgoda na wzięcie udziału w badaniu były pozyskane poprzez wysłanie listu na adres zamieszkania respondenta już po zakończeniu przez niego studiów czy też pozyskane od studenta bezpośrednio jeszcze w trakcie studiowania). Celowe jest także rozważenie poszerzenia zakresu działalności Biura Karier UAM o badanie pracodawców, studentów, może także pracowników administracji. Aby uzyskać bardziej pogłębione i precyzyjne dane oraz w dokładniejszy i pełniejszy sposób osiągnąć założone cele badawcze rekomendowane jest także rozważenie możliwości uzupełnienia procedury badawczej o badania jakościowe (np. zogniskowany wywiad grupowy) oraz włączenie do badań także samych pracodawców. Dzięki temu możliwe będzie także uzyskanie danych (choćby jakościowych) na temat absolwentów poszczególnych wydziałów. Niemalże wpływ na stan i zakres monitorowania losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy, będzie miała świadomość władz Uczelni oraz władz Wydziału. Władze powinny zrozumieć uwarunkowania i docenić konieczność współpracy z podmiotami funkcjonującymi na rynku pracy.

d) programów i planów studiów, ich monitorowania i aktualizacji

Z informacji pozyskanych w toku wizytacji wynika, że realizacja zadań dotyczących monitorowania i aktualizacji programów i planów studiów leży w gestii Wydziałowej Komisji do spraw Jakości Kształcenia. Funkcjonujące w jej ramach dwa zespoły: Wydziałowy Zespół do spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół do spraw Oceny Jakości Kształcenia oraz utworzona w ich strukturach jedna z podkomisji zajmują się monitoringiem programów i planów studiów, a w dalszej kolejności wprowadzaniem rekomendacji na Wydziale. Wydziałowa Rada Samorządu Studentów nie opiniuje, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt. 2, planów studiów i programów kształcenia przyjmowanych przez Radę Wydziału. Należy jednak wyróżnić działania na poziomie Instytutów w tym zakresie, tzn. spotkanie ze studentami kierunków, podczas których wyrażają oni opinie dotyczące doboru przedmiotów i liczby godzin im przypisanych, specjalności, sekwencji przedmiotów itd. Działania te nie mają swojego odzwierciedlenia w dokumentacji, potwierdzili je jednak studenci, pracownicy oraz przedstawiciele wydziałowych gremiów działających na rzecz jakości kształcenia. Przyjętą praktykę na Wydziale można ocenić pozytywnie. Przedstawiciele doktorantów uczestniczą w przygotowywaniu zmian w programie studiów. Obecne programy nie w pełni odpowiadają wymogom Rozporządzenia ws. kształcenia na studiach doktoranckich. Obowiązujące sylabusy zajęć nie opierają się np. na wzorcu, a przez to tylko niektóre wypełniają treści związane z efektami kształcenia.

e) zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikacji efektów kształcenia

Studenci nie mieli zastrzeżeń do zasad ich oceniania. Szczegółowe zasady są określane na pierwszych zajęciach, ogólne zaś wynikają z zapisów Regulaminu Studiów. Wydział nie wywiązał się z zapisów §19 Regulaminu Studiów, mówiącego, iż Dziekan, w porozumieniu z kierownikami jednostek organizacyjnych, określa nie później niż czternaście dni od rozpoczęcia semestru i niezwłocznie ogłasza na stronie internetowej wydziału: warunki i tryb odbywania zajęć dydaktycznych, warunki usprawiedliwiania i odrabiania nieobecności na

zajęciach, warunki i tryb uzyskiwania zaliczenia oraz składania egzaminu, zasady zapisywania się na egzamin, termin egzaminu i zaliczenia, przy czym termin egzaminu nie może być wyznaczony później niż na dzień 20 września; tryb ogłaszania wyników egzaminu lub zaliczenia; tryb dokonywania wpisów ocen z egzaminu lub zaliczenia. Zgodnie z zapisami Regulaminu, student ma prawo zapoznać się ze swoją ocenioną pracą pisemną do dwóch tygodni od ogłoszenia wyników. Uwagi do zasad oceniania studenci mogą zgłaszać za pomocą ankiet ogólnoakademickich, oceniających nauczycieli akademickich oraz do Dziekana ds. studenckich. Ponadto, zapisy Regulaminu podlegają uzgodnieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego. Istnieją zatem mechanizmy pomagające w ustaleniu i weryfikacji zasad oceniania uwzględniające opinię studentów.

Studia doktoranckie w zasadzie nie zostały w pełni objęte działaniem Wydziałowych Zespołów Oceny Jakości Kształcenia oraz Zapewnienie Jakości Kształcenia, co należy uznać za istotny niedostatek w funkcjonowaniu systemu.

f) jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym oceny dokonywanej przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej jednostki (doboru, weryfikacji, zapewnienia rozwoju kadry dydaktycznej)

Ogólną ocenę studentów na temat jakości kształcenia bada ankieta ogólnoakademicka. Umieszczana jest ona w systemie USOS, udział w niej jest dobrowolny, odbywa się corocznie. 30 czerwca 2012 r. zakończyła się trzecia edycja tych badań. Ankieta zawiera pytania na temat ogólnej oceny jakości kształcenia na kierunku oraz prowadzonych zajęć, odbywania zajęć w językach obcych, możliwości studiowania przez jakiś czas na innej uczelni krajowej i zagranicznej, przenoszenia osiągnięć z innej uczelni, możliwości udziału w badaniach naukowych, możliwości oceny zajęć dydaktycznych i oceny wpływu tych ankiet na jakość zajęć, możliwości oceny przypisania przedmiotom punktów ECTS, dostępności informacji nt. procesu dydaktycznego. Kwestionariusz zawiera również część otwartą. Za szczególnie pozytywny należy uznać fakt, iż szczegółowe opracowanie wyników ankiet jest dostępne na stronie Uniwersytetu, mają więc do niego dostęp zarówno studenci, jak i absolwenci oraz kandydaci na studia. Należy podkreślić, iż udział w tych ankietach nie jest rzeczą powszechną – mimo dostępności ankiety w systemie USOS, w badaniu w 2011 r. wzięło udział 5428 (346 studentów Wydziału) studentów studiów stacjonarnych, co stanowi 18% tych studentów na UAM (15% studentów Wydziału), oraz 2333 (37 studentów Wydziału) studentów niestacjonarnych, co stanowi 15% tych studentów na UAM (5% studentów Wydziału). Podczas spotkania ze studentami przekazano uwagi dotyczące budowy ankiety, która w ocenie obecnych jest zbyt długa i szczegółowa. Studenci biorą udział w ocenie kadry dydaktycznej. Zgodnie z §14 Zarządzenia Nr 323/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie ankiet wraz z zasadami ich opracowywania, przeprowadzania oraz publikowania ich wyników, wyniki ankiet są uwzględniane przy okresowej ocenie nauczyciela akademickiego i w wewnętrznym systemie doskonalenia jakości kształcenia. Pytania w ankietach opracowywane są autonomicznie przez wydziały i zamieszczane na stronach domowych wydziałów. Na Wydziale ankieta składa się z 10 pytań. Budowa ankiety została pozytywnie oceniona przez studentów. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem w większości brali udział i mieli poczucie anonimowości w ankiecie. Przed przystąpieniem do jej wypełniania pojawia się informacja na temat celu badania, co należy ocenić pozytywnie. Studenci nie byli zgodni co do efektów płynących z ankiet – zdaniem części osób nie mieli oni możliwości weryfikacji swojej opinii, brak też było informacji zwrotnej o wynikach ankiet. Wyniki są udostępniane Władzom Wydziału i macierzystego Instytutu, ocenianym pracownikom oraz Wydziałowej Radzie Studentów. Warto zastanowić się nad powszechniejszym dostępem do raportów z przeprowadzonych badań i wniosków z nich płynących, tak, by studenci mieli poczucie

funkcjonowania tego elementu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Ocenie podlega również dziekanat w badaniach „Przyjazny dziekanat”, prowadzonych przez Parlament Samorządu Studentów UAM. Niewielka część obecnych na spotkaniu brała udział w tym badaniu. Jak wynika z Raportu dostępnego na stronie Parlamentu Studentów w badaniu wzięło udział 10,9% studentów Wydziału. Obecni na spotkaniu i biorący udział w tym badaniu pozytywnie ocenili budowę ankiety i poczucie anonimowości. Studenci nie odczuwają jednak efektów płynących z wypełnionych ankiet (średnia Dziekanatu Wydziału wyniosła 3,62 i była czwarta od końca w rankingu jednostek UAM). Ten element można uznać zatem jako nieodpowiednio wykorzystany. Doktoranci mają możliwość oceny tylko niektórych nauczycieli akademickich w ankietach. W 2011 r. zbierano również wypowiedzi promotorów o hospitacjach jakie prowadzili u swoich doktorantów wspólnie z prowadzącą kurs *Teoria i praktyka akademickiego kształcenia polonistów*. Projekt ten ma służyć opracowaniu zasad hospitacji oraz udoskonaleniu programu zajęć przygotowujących do roli nauczyciela akademickiego, co należy ocenić pozytywnie. Natomiast brak formalnych procedur dla oceny przez doktorantów większości zajęć należy uznać za słabość wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w obrębie studiów III stopnia. Studenci mogą natomiast oceniać doktorantów prowadzących z nimi zajęcia poprzez ankiety analogiczne jak dla oceny innych nauczycieli akademickich (poprzez system USOS). Wyniki swoich ankiet doktoranci mają udostępniane poprzez USOS (włącznie z anonimowymi komentarzami studentów). W wizytowanym Wydziale nie ma przyjętych harmonogramów hospitacji zajęć prowadzonych przez doktorantów w ramach praktyk dydaktycznych, ale samodzielny pracownik (opiekun) wizytuje przynajmniej jedno zajęcia doktoranta w roku, a ocena z wizytowanych zajęć stanowi część opinii do oceny rocznej doktoranta (wzór sprawozdania rocznego oraz przykładowe sprawozdanie roczne). Stosunkowo niskie obciążenia dydaktyczne doktorantów oraz fakt, że w praktyce prowadzą zajęcia z obszaru swoich zainteresowań stanowią elementy wpływające pozytywnie zarówno na jakość zajęć prowadzonych przez doktorantów, jak i na właściwe uzyskiwanie przez nich kwalifikacji dydaktycznych.

g) poziomu działalności naukowej jednostki, w szczególności w zakresie obszaru/obszarów wiedzy związanych z prowadzonym kształceniem

Badania naukowe prowadzone przez pracowników Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej zbieżne są z obszarem, do którego zostały przyporządkowane prowadzone przez Wydział studia. Aktywność naukowa pracowników instytutów i katedr jest godna podkreślenia, a poziom działalności naukowej w zakresie obszaru wiedzy uznać należy za bardzo satysfakcjonujący. Jednym z kluczowych problemów, które powinny podjąć władze Wydziału, powinno być jeszcze pełniejsze uspojnienie obszaru wiedzy z prowadzonym kształceniem. Umożliwi to osiągnięcie synergii wyników badań naukowych z określonymi w strategii kierunkami rozwoju oferty dydaktycznej. Nieodzownym instrumentem, który stworzyć powinny władze Wydziału powinien być mechanizm korygowania oferty dydaktycznej wraz z rozwojem badań naukowych.

h) posiadanych zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, oraz form/środków wsparcia studentów – administracyjnych, społecznych (powoływanie opiekunów lat, grup, organizowanie pomocy psychologicznej i prawnej, wsparcie przedsiębiorczości studenckiej itp.) i socjalnych

Ocena posiadanych przez Wydział zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej wypada pozytywnie. Nie odnotowano jednak przypadków, w których studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych byłiby podmiotami oceniającymi infrastrukturę dydaktyczną, naukową i socjalną Wydziału. Nieodzowne jest

zatem opracowanie zasad monitoringu zasobów bazy dydaktycznej Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej i przyjęcie takiej formuły organizacyjnej, która by umożliwiała ich pełne uczestnictwo nie tylko w jej ocenie, ale także doskonaleniu.

i) systemu informacyjnego tj. sposobów gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji w zapewnieniu jakości kształcenia

Na Wydziale brak jest jednolitego systemu informacyjnego, który scalałby w jedną spójną całość działania związane z gromadzeniem, analizowaniem i wykorzystywaniem informacji dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Studenci, którzy uczestniczą w procesie ankietyzacji, mają jednak ograniczony dostęp do pozyskanych w ten sposób informacji. Nie biorą udziału w analizowaniu i wykorzystywaniu informacji w dalszym procesie doskonalenia jakości kształcenia. Chcąc zachować dotychczasową formę badania opinii studenckiej stwierdza się pilną potrzebę szerszego upublicznienia jego wyników. Za istotną rekomendację w tym zakresie należy uznać stworzenie systemu informacyjnego obejmującego zbieranie, analizowanie i przetwarzanie informacji związanych z zapewnieniem jakości kształcenia.

j) powszechnego/publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów

Pytanie dotyczące oceny systemu informacyjnego są zawarte w ankiecie ogólnoakademickiej, rozwiązania są zawarte również w Regulaminie Studiów (obligujące Dziekana do umieszczania informacji o procedurach toku studiów na stronie internetowej). Studenci pozytywnie ocenili dostęp do tych informacji. Na ogólnodostępnych stronach WWW wizytowanego Wydziału znajdują się aktualne harmonogramy i plany studiów doktoranckich, regulaminy oraz informacje o publicznych obronach rozpraw doktorskich. Dostępne są też sylabusy zajęć (aczkolwiek nie są opracowane według jednego schematu i różnią się zawartością), wzory pism. Warto zwrócić uwagę, że dla części procedur (np. zasady przedłużenia studiów, pomoc materialna) opracowane są syntetyczne informacje stanowiące wyciągi z regulaminów. Dostęp do obowiązujących regulacji i aktualnych informacji dotyczących studiów doktoranckich i doktorantów należy ocenić wysoko.

Ocena mechanizmów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stosowanych w celu zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych

Analiza dokumentacji dotyczącej wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia nie wskazała jednoznacznie wykształconych mechanizmów zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych. Identyfikowano tylko ich pewne elementy, procesy cząstkowe, funkcjonujące w oparciu o tradycję akademicką. Na studiach III stopnia za eliminację zjawisk o charakterze plagiatu odpowiadają w pierwszej kolejności opiekunowie / promotorzy doktorantów. Większość opiekunów / promotorów konsultuje artykuły doktorantów przez wysłaniem ich do recenzji. Z kolei Uczelniana Rada Doktorantów Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w dniu 23.01.2012 r. uchwaliła *Kodeks etyki doktorantów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, który dostępny jest także na stronach studiów doktoranckich Wydziału. Doktoranci nie zgłaszali zastrzeżeń w zakresie rozwiązywania sporów. Ogólnie, choć mechanizmy dotyczące zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych nie mają charakteru procedur systemowych, a bardziej dobrej praktyki, to spełniają swoją funkcję. Zasadne wydaje się tu sformułowanie jednoznacznej rekomendacji adresowanej do władz Wydziału, o podjęcie prac nad sformalizowaniem tej sfery funkcjonowania tego systemu. Wpisanie w strukturę systemu mechanizmów zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych uznać należy istotny priorytet dla władz tej jednostki organizacyjnej.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

2.3). Ocena efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w badaniu przez jednostkę jakości kształcenia prowadzonego na poszczególnych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych, przeprowadzania weryfikacji i oceny działań naprawczych.

Podczas spotkania studenci mieli rozbieżne opinie dotyczące efektów płynących z ankiet oceniających nauczycieli akademickich. Studenci nie spotkali się z negatywnymi reakcjami prowadzących, którzy mieli niezadowolające oceny lub komentarze. W ocenie studentów brakuje jednak informacji zwrotnej o wynikach ankiet i podejmowanych przez Władze działaniach. Mając na względzie opinie studentów na temat efektywności ankiet należy zatem dołożyć większych starań do ukazania konkretnych działań i wyciąganych wniosków płynących z ankiet. Z analizy kompleksowego oglądu funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia można stwierdzić, że Wydział nie podejmuje kompleksowych badań dotyczących określenia jego efektywności, nie przeprowadza również weryfikacji i oceny działań naprawczych. Identyfikuje się wszakże przypadki przedsięwzięć o takim charakterze, realizowane przez poszczególne Instytuty Katedry, są one jednak fragmentaryczne i nie mają cech systematyczności. Analizując Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia należy zauważyć, że ocena efektywności tego systemu należy do jego słabych stron. Stosowana obecnie formuła oceny efektywności systemu, sprowadzona wyłącznie do sprawdzania wdrażania rekomendacji, nie jest satysfakcjonująca. Potwierdza ona tylko, że ten składnik systemu znajduje się obecnie w stadium początkowym. Nie ma ona nie tylko powszechnego wykorzystania, ale i zakres oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, jest wąski. Stąd tylko częściowa ocena tego kryterium oceny Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. To ten obszar budowania kultury jakości, na który władze Wydziału powinny zwrócić szczególną uwagę.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) **Oceniając akty normatywne konstytuujące funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia należy stwierdzić, że system ten w podstawowym zakresie przedmiotowym został opracowany. Należy jednocześnie dodać, że stopień identyfikacji składników tworzących wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, które konkretyzują się w sformułowanych przez Uniwersytet i Wydział aktach normatywnych, nie tworzy spójnej całości. Potwierdza to analiza i ocena aspektów funkcjonalnego, czynnościowego, strukturalnego i instrumentalnego. Silniejszymi stronami systemu są zadania określone i wyznaczone do wykonania przez WSZJK oraz rozwiązania organizacyjne składające się na jego aspekt strukturalny. Za słabą stroną systemu uznać należy niedostatek w zakresie aspektu czynnościowego (procedur mających realizować wskazane przez system funkcje) oraz najsłabszego aspektu instrumentalnego, obejmujące metody i techniki umożliwiające wykonywanie jego funkcji.**
- 2) **Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia identyfikowany na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej nie ma cech kompleksowości. System ten nie obejmuje wszystkich składników i niektórych czynników, które mają wpływ na jakość kształcenia. Dotyczy bowiem studiów I, II stopnia oraz studiów podyplomowych. Można stwierdzić, że wszystkie one charakteryzują się**

podobnym stopniem zaawansowania. Respektują podstawowe zasady opisu efektów kształcenia według Krajowych Ram Kwalifikacji, ale brak jest odpowiadających im metod weryfikacji efektów kształcenia określających bezpośredni nakład pracy studenta. Nie obejmuje jednak studiów III stopnia. Mankamentem WSZJK, obok wskazanych powyżej, jest fakt, że choć uwzględnia on najistotniejsze czynniki determinujące jakość kształcenia, to prowadzone przez Instytuty i Katedry działania w tym zakresie nie mają charakteru systematycznych i całościowych. Zadania dotyczące budowy kultury jakości na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej są w dużym stopniu realizowane zwyczajowo i wpisują się w tradycję akademicką. Takie rozwiązania można uznać za satysfakcjonujące tylko w takim zakresie, w jakim dotyczą utrwalonych już zadań dotyczących poprawy jakości kształcenia. Trudne jest bowiem zaakceptowanie, w tej formule realizacyjnej, wykonywanie tych funkcji WSZJK, które narzuca nowelizacja Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Dla takich funkcji powinny zostać opracowane procedury, albo choć określone w sposób ramowy sposoby ich realizacji, po to by z czasem, jako rutynowe i powtarzalne działania wpisały się i weszły na trwałe w tradycję akademicką.

- 3) Wydział nie podejmuje kompleksowych i wyczerpujących badań dotyczących określenia efektywności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Brak również w pełni wykształconych mechanizmów doskonalenia stwierdzonych niesprawności, a tym bardziej weryfikacji i oceny skuteczności działań naprawczych.

3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

3.1.) Ocena programu studiów doktoranckich i jego realizacji w zakresie możliwości osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą:
- przygotowania do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym poprzez stworzenie możliwości uzyskania zaawansowanej wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć nauki w dziedzinie i obszarze prowadzonych badań;

W jednostce prowadzone są Wydziałowe Studia Doktoranckie w obszarze nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa w specjalnościach: historia literatury, teoria literatury, językoznawstwo, teatrologia, filmoznawstwo oraz dydaktyka literatury i języka. Odbywają się one w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym przy rosnącym limicie przyjęć na studiach stacjonarnych (16 w cyklu 2007-2011 i 23 w cyklu 2008-2012) a malejącym na studiach niestacjonarnych (odpowiednio 23 i 14). Ogółem w 2008 r.: na studiach III stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych studiowało 181 osób, zaś w 2012 r. 129 osób w obu trybach. Malejąca liczba słuchaczy (pomimo wzrostu liczby studiujących na Wydziale) jest konsekwencją zaostrzenia kryteriów rekrutacyjnych znamionujących świadomą politykę kierownictwa Wydziału, zmierzającą do przyjmowania wyłącznie kandydatów rokujących terminowe przygotowanie dobrego doktoratu. Z tych powodów wskaźnik obron jest niezmiennie wysoki, w latach 2008-2012 rozprawy doktorskie obroniło aż 115 osób, a dalszych 19 osób jest na końcowych etapach finalizowania swojego przewodu. Wielu doktorantów pozyskiwało prestiżowe stypendia i granty, a potem przedstawiało nagradzane dysertacje. O wysokim poziomie tych studiów świadczy znaczący udział słuchaczy z zagranicy (z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Włoch, a nawet z Japonii i Chin).

Program kształcenia jest bogaty i zróżnicowany (co potwierdzali także doktoranci podczas spotkania w dniu 13.11.2012; drobne zastrzeżenia mieli tylko filolodzy klasyczni, narzekający

na niedobór oferty ich interesującej, wszyscy zaś byli zdania, że filolodzy w skromnym zakresie mogą korzystać z wykładów ogólnouniwersyteckich). Program kształcenia na studiach stacjonarnych jest dużo bogatszy od oferty dla studiów niestacjonarnych, ale jest on dostępny także dla słuchaczy niestacjonarnych, którzy swój podstawowy wariant mogą uzupełniać z listy przedmiotów dla doktorantów dziennych. Zajęcia prowadzą znani i uznani specjaliści, w tym 45 prof. tytularnych, z ogromną przewagą literaturoznawców i 53 doktorów habilitowanych przy podobnie wysokiej przewadze literaturoznawców (w niewielkim odsetku pracownicy samodzielni wspomagani są przez doktorów – 11 i magistrów – 2). W ocenie zespołu wizytującego realizowany aktualnie w jednostce program studiów zawiera przedmioty pozwalające osiągnąć efekty kształcenia z zakresu współczesnej myśli humanistycznej, metodologii nauk humanistycznych (głównie w ramach wyspecjalizowanych *seminariów kontekstowych*), z teorii kształcenia akademickiego (autorski unikatowy w skali kraju program: *Teoria i praktyka kształcenia akademickiego*) czy sztuki wystąpień publicznych. Program jest bardzo dobrze skonstruowany odpowiada potrzebom przygotowania doktoranta do samodzielnej pracy badawczej i dydaktycznej (brakuje sylabusów z odnotowanych w programie stacjonarnych studiów doktoranckich przedmiotów: *Specjalistyczna informacja naukowa oraz Redakcja tekstu naukowego i projektów badawczych*). Co ważne, po uzgodnieniu z promotorem i kierownikiem studiów, istniejący program można dostosować do potrzeb indywidualnych doktoranta, który swój plan poszerzania wiedzy komponuje z zajęć ogólnych i dostępnych na innym Wydziale UAM lub w innym ośrodku akademickim odpowiadający zakresowi planowanej rozprawy, co wybitnie sprzyja rozwojowi predyspozycji indywidualnych doktoranta i pogłębianiu jego kompetencji. Przygotowaniu do samodzielnej pracy naukowej dobrze służy *Tutorial doktorancki* (indywidualna praca z opiekunem naukowym – doktoranci na spotkaniu określili ją epitetem „cudowna”), także wykłady gościnne prowadzone przez wybitnych uczonych z kraju i zagranicy (tu znowu na spotkaniu z doktorantami zastrzeżenia zgłaszali filolodzy klasycy, którzy mają problem z powiązaniem ich treści z przedmiotem własnych zainteresowań), jak również możliwość udziału w zajęciach fakultatywnych (wykłady ogólnouniwersyteckie – jakkolwiek słabo dostosowane do potrzeb filologów – i zajęcia AMU-PIE prowadzone w języku obcym). Zdobywaniu doświadczenia o charakterze badawczym sprzyja opracowywanie pod opieką promotorów autorskich referatów na konferencje doktorantów tudzież sesje otwarte dla pracowników naukowych (krajowe i międzynarodowe) oraz udział doktorantów w badaniach naukowych i grantach własnych oraz kierowanych przez ich opiekunów (głównie poloniści), a także merytoryczny udział w przygotowywaniu spotkań międzynarodowych, festiwali konferencji (teatrolodzy, slawiści). Szansę uzyskania zaawansowanej wiedzy stwarza doktorantom możliwość uczestniczenia na preferencyjnych warunkach (zwolnienie z części opłat, obniżenie należności) w studiach podyplomowych oraz kursach językowych (dla pracowników). Doskonalenie wiedzy ogólnorozwojowej powiązanej z potrzebami rynku pracy umożliwiają zajęcia ogólnouniwersyteckie powiązane z programem 6.2. kapitał ludzki. Natomiast organizowane spotkania z przedsiębiorcami uczą ich, jak najnowsze osiągnięcia w obszarze prowadzonych badań można przełożyć na praktykę życiową. Temu też służą staże w instytucjach, w których w przyszłości mogą znaleźć zatrudnienie (spotkanie z doktorantami 13.11.2012).

Program studiów doktoranckich został opracowany na podstawie Uchwały nr 305/2012 Senatu UAM z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących kształcenia na studiach doktoranckich. Obowiązujący od roku akademickiego 2012/2013 szczegółowy plan oraz program kształcenia, w tym również zakładane efekty kształcenia dla studiów doktoranckich prowadzonych na Wydziale, został przyjęty uchwałą Rady Wydziału z dnia 30 maja 2012 r. Opracowano także formy realizacji programu, zasady oceny stopnia ich realizacji (osiągania) oraz propozycje

przypisania punktów ECTS do poszczególnych zajęć i tabelę zgodności efektów kształcenia w module (macierz) z efektami dla studiów. Przy opracowywaniu efektów kształcenia Wydział oparł się na przykładowych efektach kształcenia oraz na zasadach przypisywania ECTS dla Studiów Doktoranckich stosowanych w Uczelni (pismo Prorektora SD-661-2011/2012 z 8.03.2012). Rozwiązania te jednak nie zostały uchwalone i wdrożone, podobnie jak zasady prowadzenia badań naukowych przez doktorantów, co jest niezgodne z § 8 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich. Wobec braku opisu metod weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, weryfikacja osiągniętych efektów dokonywana jest tradycyjnie przez nauczycieli prowadzących zajęcia, którzy samodzielnie określają warunki zaliczenia danego przedmiotu. W zasadzie nie prowadzi się oceny stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia na poziomie poszczególnych modułów przedmiotów. Wydział określa, że sprawdzianu zamierzonych celów i efektów kształcenia całego programu dokonuje się w trzech zasadniczych wymiarach: przez sfinalizowanie przewodu doktorskiego; przez udział w przewidzianych programem zajęciach i wypełnienie obowiązków nakładanych przez poszczególne moduły kształcenia; przez praktyki i staże dydaktyczne, które weryfikują umiejętności dydaktyczne zdobyte w trakcie studiów doktoranckich. Dwa pierwsze wymiary można odnosić do przygotowania do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym.

- umiejętności dotyczących metodyki i metodologii prowadzenia badań naukowych;

Omawiany program studiów doktoranckich oferuje zajęcia z metodologii i metodyki prowadzenia badań naukowych w ramach tzw. tutorialu, profilując je jednocześnie zgodnie z dyscyplinami wykładanymi na Wydziale (literaturoznawstwo, językoznawstwo, translatoryka i in.). Jak wynika z rozmowy z doktorantami zajęcia mają wyraźny wymiar praktyczny, co należy ocenić pozytywnie. Nieocenioną wartością w tym zakresie mają zwłaszcza wprowadzone w bieżącym roku akademickim zajęcia *Warsztat filologa. Budowanie świadomości metodologicznej* (30 godz.). Pozwalają one ugruntować wiedzę metodologiczną zdobytą na *seminariach kontekstowych* zmierzających do wyposażenia słuchaczy w ogólnoteoretyczne umiejętności skupione na opisie metodologii rozprawy historycznoliterackiej (np. *Metodologie literaturoznawcze, Historia literatury przez pryzmat studiów kulturowych widziana, Literatura i historia. Literatura i polskość*), metodach analizy kultury wizualnej (*Krytyczna analiza dyskursu wizualnego, Doświadczenie wizualne jako doświadczenie performatywne*), teorii i praktyki badań nad tożsamością płciową (*Gender, tożsamość i Balkany XX i XXI wieku*). Zdecydowanym mankamentem, podnoszonym przez doktorantów na spotkaniu, jest niewielka oferta seminariów z zakresu językoznawstwa (w sylabusie na rok akad. 2012/2013 widnieje tylko jedno seminarium prowadzone przez językoznawcę), choć trzeba zauważyć, że brak ten w pewnej mierze niweluje projekt z zakresu językoznawstwa odnotowany wśród wykładów ogólnouniwersyteckich: *Language evolution and historical linguistics*.

- kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego lub artysty

W programie studiów wydziałowych nie ma oddzielnego przedmiotu ukierunkowanego na nabycie kompetencji społecznych w pracy badawczej i poświęconego społecznej roli naukowca. Jak wynika z rozmów z Kierownik Studiów Doktoranckich przygotowanie doktoranta w tym zakresie spoczywa na opiece naukowej (w ramach tzw. tutorialu doktoranckiego), co funkcjonuje sprawnie, skoro doktoranci swoją współpracę z promotorami postrzegają jako znakomitą (spotkanie z doktorantami 13.11.2012). Kompetencje te nabywane są także przez doktorantów podczas uczęszczania na zajęcia z *Komunikacji interpersonalnej, Sztuki wystąpień publicznych, Treningu kreatywności* oraz *Wizerunku w karierze naukowej*. Dodatkowo Uniwersytet oferuje dla wszystkich doktorantów zajęcia z

przedsiębiorczości oraz współpracy z otoczeniem gospodarczym. Ważne jest, że wśród treści tych zajęć (np. *Przedsiębiorczość dla Doktorantów UAM*, razem obliczonych na 30 godz.) wyszczególnia się zasady ochrony własności intelektualnej (występują one też w nazwie trwającego 6 godz. przedmiotu: *Modelowanie biznesowe. Prawo autorskie*). Istotne znaczenie przy modelowaniu kompetencji społecznych uczonego mają warsztaty (dostępne na dodatkowych warunkach) *Nowoczesne zarządzanie zasobami ludzkimi*, bowiem w działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego dyspozycje do ułożenia sprawnej współpracy, koordynacji, planowania i umiejętności zarządzania są nieodzowne. Do atrakcyjnego upowszechniania efektów własnych prac naukowo-badawczych niezbędne są przynajmniej wstępne kompetencje w zakresie grafiki komputerowej. Te można zdobyć na poziomie zajęć ogólnouniwersyteckich *Podstawy grafiki komputerowej i jej zastosowanie w naukach przyrodniczych*.

Ocena prawidłowości doboru modułu przedmiotów fakultatywnych do realizacji założonych efektów kształcenia, w tym zdobycia przez doktoranta kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Jak dotąd Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia „w stopniu minimalnym” (spotkanie z Zespołami Oceny Jakości Kształcenia, 14.11.2012) opiniowały programy nauczania, sylabusy i metody kształcenia na studiach doktoranckich. Analizę skuteczności programu studiów i efektów kształcenia dotychczas prowadziła Prodziekan ds. Studiów Doktoranckich WFPiK (rozmowa z Kierownik Studium Doktoranckiego, 14.11.2012). Niezwykle trudno jest oceniać dobór modułu przedmiotów fakultatywnych pozwalających zrealizować założone efekty kształcenia, skoro w żadnym sylabusie przedmiotu nie opisano ich według założeń KRK, nie wymieniono więc zakładanych efektów kształcenia. Z rozmowy z doktorantami, oraz z zebranych danych, wyraźnie ujawnia się nierównowaga przedmiotów literaturoznawczych i językoznawczych, co zresztą odpowiada proporcjom w obsadzie nauczycieli akademickich po habilitacji i tytułarnych profesorów prowadzących zajęcia na Studiach Doktoranckich (57 literaturoznawców i 42 językoznawców). Doktoranci jednak zwracali uwagę nie tyle na dysproporcje między reprezentantami poszczególnych dziedzin nauk humanistycznych, ile na brak równomiernego wyważenia potrzeb polonistów, sławistów, teatrologów, a zwłaszcza filologów klasycznych. Wręcz mówili „o braku gotowości do zabezpieczenia potrzeb” reprezentantów pozapolonistycznych specjalności.

Program studiów doktoranckich oferuje zajęcia przygotowujące do prowadzenia zajęć dydaktycznych, wśród których największe znaczenie ma wspomniany już autorski projekt: *Praktyka i teoria kształcenia akademickiego*. Co warte podkreślenia, zajęcia te odbywają się już na I roku studiów. Dobrym uzupełnieniem dla osiągnięcia kwalifikacji dydaktycznych są dostępne zajęcia z *Emisji głosu*, a także z *Komunikacji interpersonalnej*, *Sztuki wystąpień publicznych*. Na I roku doktoranci uczestniczą też w zajęciach prowadzonych przez doświadczony samodzielny pracownik („odwrócona hospicja”). Opracowano też alternatywną formułę do zajęć samodzielnie prowadzonych przez doktoranta (zaakceptowaną przez władze rektorskie), nazwaną „Mistrz – uczeń”, która polega na wspólnym prowadzeniu cyklu zajęć przez promotora (lub innego opiekuna) i doktoranta. Cieszy się ona sporym uznaniem jako ogromnie pomocna w zdobywaniu doświadczenia w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych. Na ugruntowywanie kwalifikacji dydaktycznych korzystnie wpływa dobór zajęć zgodny z kompetencjami i zainteresowaniami doktorantów (co potwierdzili doktoranci na spotkaniu z nimi w dn. 13.11.2012). Niekiedy nawet pracownicy odpowiedzialni za poszczególne kursy konsultowali z doktorantami dobór tematów zajęć, by ci, bazując na tych ustaleniach, przygotowywali przemyślane projekty konspektów prowadzonych przez siebie ćwiczeń.

Ocena zapewnienia przez jednostkę możliwości pracy naukowej doktorantów w zespołach badawczych, w tym międzynarodowych, udziału w badaniach naukowych związanych z tematyką studiów doktoranckich w innych jednostkach, w tym zagranicznych

Udział doktorantów w badaniach prowadzonych na Wydziale jest wysoki, choć zależy od poszczególnych zakładów i opiekuna naukowego. Znaczenie ma także tematyka dysertacji i zainteresowania poszczególnych doktorantów. Doktoranci poloniści i teatrologi wskazywali częściej na udział w projektach zakładowych niż pozostali. Współpraca międzynarodowa jest rozwinięta: slawiści współpracują z ośrodkami naukowymi na całych Bałkanach i w Turcji oraz w Wielkiej Brytanii i Czechach, teatrologi biorą udział w międzynarodowym grancie koordynowanym przez Instytut Grotowskiego, odbywają staże naukowe i organizują konferencje naukowe wspólnie z doktorantami z Litwy, Hiszpanii, Szwecji, Norwegii i Danii. Poloniści z kolei współpracują z uczelniami w Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii i w Czechach. Doktoranci prowadzą też prace powstające na zamówienia zewnętrzne, m.in. część tematów doktorskich powiązana jest z regionem (współpraca z Muzeum, Urzędem Marszałkowskim, Urzędem Miasta i Urzędem Wojewódzkim). Spójność zakresu badań doktorantów z obszarami badań prowadzonych na wizytowanym Wydziale jest wysoka. Wydział nie ma zinstytucjonalizowanej procedury informowania o projektach badawczych, czy konferencjach. Informacje takie przekazują doktorantom przede wszystkim ich opiekunowie / promotorzy, sekretariat, czy Kierownik Studiów Doktoranckich. Są także informacje na stronach Wydziału oraz Uniwersytetu. Doktoranci podkreślili, że mogą liczyć na przychyłność i pomoc opiekunów / promotorów przy zabieganiu o mniejsze granty. Doktoranci licznie uczestniczą w konferencjach naukowych. Wydział refunduje doktorantom udział w jednej konferencji w roku. Wraz z rektorem wspiera też finansowo konferencje doktorantów. Powyższe działania należy ocenić bardzo dobrze.

Ocena skuteczności działań podejmowanych przez jednostkę w celu umożliwienia / ułatwienia doktorantom przygotowania publikacji naukowej

Doktoranci mogą publikować w recenzowanych (także punktowanych) czasopismach wydawanych na Wydziale lub przy jego udziale: „Porównania”, „Przestrzenie Teorii”, „Poznańskie Studia Polonistyczne”, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, „Slavia Occidentalis”. Dodatkowo sami doktoranci wydają recenzowane czasopismo w formie on-line „Podteksty”, które ma charakter naukowy, a swoje łamy udostępnia też doktorantom z innych ośrodków. Również większość konferencji, w których uczestniczą doktoranci, kończy się recenzowaną publikacją. Referaty przedstawiane na konferencjach organizowanych przez doktorantów UAM zbierane są w serii „junioraty” (rozmowa z Kierownik Studiów Doktoranckich, 14.11.2012). Ważne jest, że promotorzy (co potwierdzali slawiści) czytają artykuły przed ich oddaniem do druku. W pozostałych Instytutach doktoranci swoje teksty przed ich wygłoszeniem na konferencjach czy oddaniem do druku przedstawiają na zebraniach zakładów, do których są przypisani (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012). Wspieranie doktorantów przez Wydział w obszarze publikowania tekstów naukowych należy ocenić bardzo wysoko.

Ocena zgodności kwalifikacji naukowych kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich oraz sprawującej opiekę naukową nad doktorantami z celami i efektami kształcenia na tych studiach

Zajęcia dydaktyczne na studiach III stopnia prowadzone są zgodnie z kwalifikacjami wykładowców. Także zakres prac doktorskich zgodny jest ze specjalnościami opiekunów naukowych / promotorów. Kryterium merytoryczne zapewniające zgodność kompetencji naukowych opiekuna popartych publikacjami z planowanym doktoratem jest najważniejsze przy akceptacji przypisania doktoranta do opiekuna (rozmowa z Kierownik Studiów Doktoranckich, 14.11.2012). Co istotne, Wydział oferuje regularnie zajęcia wykładowców

gościnnych, którzy często prowadzą nie tylko wykłady, ale seminaria (wraz z konsultacjami). Sprzyja to poszerzeniu oferty edukacyjnej, jak również budowaniu relacji środowiskowych i kontaktów naukowych. Warto podkreślić też zaangażowanie kadry Wydziałowego Studium Doktoranckiego UAM w debatę na temat celów i metod kształcenia doktorantów. Jej zwieńczeniem była zorganizowana (wraz z Komisją Edukacji Szkolnej i Akademickiej Komitetu Nauk o Literaturze PAN) w 2009 r. konferencja pt. *Uczeń czy uczony? Doktoranci w systemie studiów polonistycznych*. Z Wydziału wyszła też inicjatywa w 2009 r. powołania ogólnopolskiej Konferencji Kierowników Filologicznych Studiów Doktoranckich (z Siedzibą w IBL PAN w Warszawie). Gremium to podjęło środowiskową dyskusję na temat efektów kształcenia na studiach III stopnia. Kwalifikacje kadry Wydziału w zakresie studiów doktoranckich należy ocenić bardzo dobrze.

3.2) Ocena zgodności efektów kształcenia na studiach podyplomowych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców, a także możliwości nabycia uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Jeżeli celem studiów podyplomowych jest aktualizacja lub pogłębienie wiedzy albo rozwój predyspozycji intelektualnych, ocena powinna dotyczyć możliwości pogłębienia przez słuchacza wiedzy służącej rozwojowi ogólnemu.

Na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej w r. akad. 2011/2012 prowadzone były następujące studia podyplomowe: *Podyplomowe Studia Edytorstwa* (doskonalące, 3 semestry), *Podyplomowe Studia Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* (kwalifikacyjne, 3 semestry), *Podyplomowe Studia w zakresie Gender* (doskonalące, 2 semestry), *Podyplomowe Studia Nauczania Języka Polskiego jako Obcego* (kwalifikacyjne, 3 semestry), *Studia Podyplomowe Filologii Polskiej* (kwalifikacyjne, 3 semestry – aktualnie zawieszono ze względu na brak chętnych). Tylko studia w zakresie Gender są nową ofertą edukacyjną, pozostałe są prowadzone od lat. Razem w poprzednim roku akad. studiowało na nich 153 słuchaczy. W stosunku do poprzednich lat z powodu niżu demograficznego zanotowano tendencję spadkową (w roku akad. 2007/2008 było ich 331).

Wszystkie rodzaje studiów podyplomowych prowadzonych na Wydziale w r. akad. 2011/2012 były ściśle powiązane z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców. Stwarzały też możliwości nabycia uprawnień do wykonywania nowego zawodu lub umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Nie w pełni natomiast zostały one włączone do kompleksowego systemu weryfikacji jakości kształcenia (nie na wszystkich studiach dopracowana punktacja ECTS, jedne tylko przygotowały sylabusy według schematu KRK). Słuchacze *Podyplomowych Studiów Edytorstwa* (prowadzonych z udziałem redaktorów, grafików, informatyków, a także prawnika) nabywają wiedzę i umiejętności w zakresie procesu wydawniczego publikacji drukowanych i elektronicznych, które pozwalają na podjęcie pracy zawodowej w redakcjach wydawnictw dziełowych i prasowych, portalach internetowych oraz w zakładach poligraficznych dysponujących własną przygotowalnią drukarską. Uzyskują też kompetencje do podejmowania podstawowych czynności prawnych oraz marketingowych związanych z działalnością wydawniczą. Przez przygotowanie do nowej profesji rozwijają swoje atuty na rynku pracy, aczkolwiek studia te nie dają formalnych uprawnień zawodowych (spotkanie z kierownikami studiów 14.11.2012).

Do pracowników bibliotek szkolnych i publicznych (bądź kandydatów na pracowników tych placówek, głównie do czynnych nauczycieli, którzy chcą uzyskać dodatkowe kwalifikacje do prowadzenia biblioteki) adresowane są *Podyplomowe Studia Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej*. Dostosowując się do zróżnicowanego rynku pracy, studia te dają wiedzę i umiejętności odpowiadające potrzebom różnych rodzajów bibliotek (naukowych, publicznych, szkolnych, branżowych, dziedzinowych) i ośrodków informacyjnych, a także

wymaganiom stawianym księgarzom, animatorom kultury bądź osobom obsługującym bazy danych w rozmaitych instytucjach. Te nowe kwalifikacje lepiej sytuują na rynku pracy.

Podyplomowe Studia w zakresie Gender idą za duchem unijnych dyrektyw i ważnymi ideami we współczesnej kulturze. Stworzone zostały dla ludzi rozpoznających na szkoleniach mechanizmy wykluczenia i dyskryminacji osób lub grup społecznych (z powodu ich płci, rasy, wyznania, niepełnosprawności, wieku, orientacji seksualnej) w celu skutecznego wdrażania praktyk antydyskryminacyjnych i równościowych, wpisują się więc w strategię kształcenia ustawicznego. Ich absolwenci są przygotowani do pracy w instytucjach kulturalnych oraz pedagogicznych, organizacjach pozarządowych działających na rzecz równego statusu osób i grup społecznych różnicowanych według powyższych kryteriów, przeciwdziałających wykluczeniu różnych mniejszości (seksualnych, ubogich, chorych, niepełnosprawnych, narodowych i etnicznych), w ośrodkach prowadzących badania nad równością, dyskryminacją, monitorujących treści medialne, instytucjach oraz jednostkach administracji samorządowej i państwowej zajmujących się wdrażaniem praktyk równościowych. Ukończenie tych studiów jest jednym z kryteriów awansowania pracowników instytucji społecznych, poprawczaków, galerii sztuki (spotkanie z kierownikami studiów 14.11.2012).

Do cudzoziemców oraz przedstawicieli Polonii adresowane są *Studia Podyplomowe Nauczania Języka Polskiego jako Obcego*. Ich absolwenci uzyskują kompetencje zawodowe umożliwiające im efektywne nauczanie języka polskiego jako obcego, czemu towarzyszy promowanie języka i kultury polskiej za granicą. Kwalifikacje lektora języka polskiego jako obcego pozwalają im na podjęcie pracy zarówno w szkołach językowych w Polsce, jak i w ośrodkach nauczania języka polskiego za granicą. Studia te pozwalają zdobyć wiedzę, umiejętności i kompetencje liczące się w świecie otwartym na współpracę kulturową, polityczną i gospodarczą.

Do absolwentów innych studiów z przygotowaniem pedagogicznym skierowane są *Studia Podyplomowe Filologii Polskiej*. Doksztalając one pod względem metodycznym nauczycieli praktyków, co potwierdzali słuchacze na spotkaniu z członkami zespołu wizytującego (14.11.2012), kształtując ich umiejętności i kompetencje wystarczające do przygotowania i prowadzenia lekcji języka polskiego we wszystkich typach szkół. Nauczycielom bez pierwotnych uprawnień polonistycznych studia te poszerzają kwalifikacje, uzyskują oni bowiem uprawnienia do nauczania drugiego przedmiotu, co pozwala im sprawniej funkcjonować na rynku pracy. Studia te zostały zlecone przez Wojewódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (spotkanie z kierownikami studiów 14.11.2012).

Pewne wątpliwości budzi niejasny adresat prowadzonych w jednostce studiów podyplomowych, gdyż niemal wszystkie określają swoje cele jako doksztalanie osób mających dyplomy magistra i licencjata (w dokumentacji brak danych o *Podyplomowych Studiach w zakresie Gender*, lecz na spotkaniu ze studentami tych studiów deklarowali oni, że studiują na nich równocześnie ze zdobywaniem gdzie indziej dyplomu magistra, 14.11.2012). Wobec różnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych absolwentów I i II poziomu kształcenia (w dodatku niejednokrotnie reprezentujących różne dziedziny naukowe, np. na edytorstwie prócz humanistów studiują geografowie, fizycy, chemicy – spotkanie z kierownikami studiów 14.11.2012) trudno odpowiedzialnie i precyzyjnie określić efekty kształcenia odpowiadające np. możliwościom i potrzebom nauczycieli pracujących w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Ocena programu i planu studiów podyplomowych, możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia, w tym w założonym czasie trwania tych studiów

Realizowane w jednostce studia podyplomowe mają atrakcyjną ofertę programową, są rozwijające i – zdaniem słuchaczy – bardzo interesujące. Po konsultacjach i na wniosek słuchaczy programy bywają modyfikowane, a kadra zmieniana (np. na edytorstwie). Zajęcia

prowadzą specjaliści o odpowiednich kwalifikacjach (na studiach poszerzających przygotowanie zawodowe są oni dopraszani spoza uniwersytetu), w dodatku dyspozycyjni dla studentów, co jest nieocenione przy formule „weekendowego” studiowania. Zatrudniona kadra jest na bieżąco monitorowana (rozmowy ze studentami, ankietowanie słuchaczy, korzystanie z uwag interesariuszy wewnętrznych, wzajemne hospitacje prowadzących zajęcia na studiach dla wymiany doświadczeń (gender) i zewnętrznych (nauczyciele-metodycy na studiach polonistycznych, bibliotekarze i wydawcy prowadzący zajęcia i praktyki dla studentów).

W opinii zespołu oceniającego przedmioty wypełniające siatkę poszczególnych studiów składają się na spójną całość, merytorycznie adekwatną do zakładanych efektów kształcenia, jednakże w wielu wypadkach mocno przeszacowaną czasowo. Przede wszystkim nadmierne są obciążenia lekturowe (np. lista lektur do 20-godz. *Wstępu do edytorstwa* składa się z 35 pozycji książkowych i kilku dalszych fragmentów; do 10-godz. *Sztuki książki* podano 22 pozycje zwarte i kilka rozdziałów; do 10-godz. przedmiotu: *Czytanie i krytyczna analiza genderowa współczesnych popularnych czasopism dla kobiet i mężczyzn* na liście lektur znalazło się 14 książek i 23 rozdziały lub artykuły; *Socjologia gender* poleca 29 książek i kilka fragmentów; do przedmiotu *Płeć i rodzaj w edukacji* liczącego 14 godzin wykładu i 14 godzin warsztatu podano 20 książek w zakresie literatury podstawowej i 20 książek oraz kilka fragmentów jako literaturę uzupełniającą. Przedmiot *Bibliografia*: 10 godz. zajęć i 39 książek; *Zbiory specjalne*: 10 godz. zajęć i 18 książek przy innych jeszcze tekstach; *Czytelnictwo i animacja kultury*: 26 tomów i kilka dokumentów; *Organizacja i zarządzanie biblioteką*: 10 godz. i 20 książek i inne drobniejsze źródła). Co istotne, wielkość obciążenia lekturowego nie zawsze jest adekwatna do punktacji ECTS. Poza tym znajomość lektur nie jest jedynym kryterium zaliczenia studiów, bo słuchacze piszą referaty, kilka projektów (3-5), przygotowują prezentacje i na koniec pracę dyplomową, odbywają praktykę zawodową.

Studia podyplomowe, często mające kolejną edycję, powstawały po konsultacjach w środowisku fachowców, w wyniku rozmów z dyrektorami placówek kulturalnych, wydawniczych, bibliotek i szkół (spotkanie z kierownikami studiów podyplomowych 14.11.2012 i pracodawcami 14.11.2012). Ich kierownicy starają się też żywo reagować na wszelkie nowinki pojawiające się na polskim rynku technologicznym (edytorstwo) i kultury (gender). Prowadzone studia wymagają specjalistycznej bazy dydaktycznej (pracowni komputerowej z oprogramowaniem graficznym i bazodanowym, sprzętu multimedialnego i audiowizualnego, sal z dostępem do Internetu, laboratorium językowego), którą Wydział posiada i zapewnia.

Mając na uwadze możliwość pełnej realizacji efektów kształcenia na studiach podyplomowych (przy ograniczeniach preliminarzy kosztów oraz niedługim czasie starania się o awans kandydatów na oferowane studia) kierownicy studiów podyplomowych uważali, że mają one optymalną organizację, zaś słuchacze tych studiów nie zgłaszali żadnych uwag ani co do czasu trwania poszczególnych zajęć, ani co do treści czy rozłożenia egzaminów. O pewnych trudnościach w realizacji zakładanych efektów kształcenia może jednak świadczyć duży odsetek słuchaczy, którzy nie kończą studiów z zakresu edytorstwa (w kolejnych latach na 28 przyjętych – 5 ukończyło, 31 – 10) bibliotekarskich (24 – 16), polonistycznych (34 – 13).

Ocena prawidłowości doboru i liczby osób realizujących zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych dla uzyskania zakładanych efektów kształcenia oraz zapewnienia właściwej jakości kształcenia

W skład kadry wszystkich studiów podyplomowych wchodzi doświadczeni pracownicy naukowcy Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej, także rekrutowani spoza tej jednostki UAM, o ile wymaga tego program studiów (np. w zakresie gender zespół tworzą wykładowczynie i wykładowcy skupieni w Interdyscyplinarnym Centrum Badań Płci

Kulturowej i Tożsamości UAM, afiliowanym przy WFPiK). Wspomagają ich pracownicy biblioteki uniwersyteckiej, których kompetencje zawodowe określają kolejne stopnie awansu zawodowego (starszy bibliotekarz, kustosz) i bibliotek miejskich oraz cenieni pracownicy renomowanych wydawnictw, a także innych instytucji, z którymi współpracują kierownicy studiów podyplomowych. Kadra naukowo-dydaktyczna dobierana jest starannie, z troską o możliwość zrealizowania zakładanego celu kształcenia. Zajęcia prowadzą zarówno samodzielnie jak młodszy pracownicy naukowcy, w większości uznani specjaliści w zakresie prowadzonych zajęć lub osoby posiadający duże doświadczenie praktyczne i naukowe; ich kompetencje i liczba pozwalają uznać, że możliwe jest osiągnięcie zakładanych efektów oraz wysokiej jakości kształcenia.

3.3) Ocena udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, (w przypadku studiów podyplomowych – w szczególności pracodawców), w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na tych studiach

Oferta dydaktyczna prowadzonych na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej studiów podyplomowych jest przygotowywana przez interesariuszy wewnętrznych (władze jednostki i poszczególnych instytutów oraz Rada Wydziału akceptujące program studiów, kierownicy studiów podyplomowych konstruujący i przedstawiający ten program – Uchwała Senatu UAM nr 285/2011/2012 z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających) w porozumieniu z interesariuszami zewnętrznymi. Do współpracy nad określeniem przedmiotu studiów oraz budową oferty programowej zapraszani są dyrektorzy poznańskich bibliotek, wydawnictw, szkół, instytucji społecznych i galerii sztuki, a także innych placówek kulturalnych z Poznania i Wielkopolski. Walnie przyczyniają się oni do określenia deficytów w wykształceniu osób przyjmowanych do pracy w ich instytucjach, co bezpośrednio wspomaga proces ustalania programu studiów podyplomowych. Ich opinie ważą na określaniu zakładanych efektów kształcenia oraz na osiągniętej jakości kształcenia na tych studiach (spotkanie z kierownikami studiów podyplomowych 14.11.2012 i pracodawcami 14.11.2012). Specjaliści natomiast, zwłaszcza pracownicy bibliotek i wydawnictw, prowadzący zajęcia na studiach podyplomowych, bezpośrednio i czynnie uczestniczą w procesie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. W grudniu 2011 r. podjęto prace nad powołaniem przez IFP wraz z przedstawicielami organizacji pracodawców Poznania i Wielkopolski (w przyszłości służącemu wszystkim jednostkom Wydziału) pierwszego w Polsce **Centrum Transferu Myśli Humanistycznej do Gospodarki** (nazwa robocza). Działalność tego forum pozwoli na jeszcze intensywniejsze przygotowywanie przyszłych absolwentów do aktywności zawodowej.

3.4) Ocena stosowanego systemu ECTS - prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Ocena sposobu wykorzystania możliwości stworzonych przez ten system w indywidualizowaniu procesu kształcenia na studiach doktoranckich poprzez wymianę międzyuczelnianą i międzynarodową

Wydział nie uchwalił systemu ECTS na studiach doktoranckich, co tłumaczy w *Raporcie samooceny* odgórnymi decyzjami Prorektora oraz Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Pozostaje to w sprzeczności nie tylko z Rozporządzeniem MNiSzW ws. kształcenia na studiach doktoranckich z 1.09.2011 r., ale i Uchwałą nr 305/2012 Senatu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza z 30.04.2012 w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących kształcenia na studiach doktoranckich, która jest w pełni zgodna z wymogami rzeczowego Rozporządzenia. Sama propozycja przypisania

punktów ECTS do obecnego programu studiów doktoranckich jest w ogólnych założeniach poprawna, choć w zakresie niektórych wymogów Rozporządzenia konieczna byłaby korekta. Natomiast szczegółowa ocena przypisywania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, możliwa byłaby dopiero po przeprowadzeniu jednego cyklu danych zajęć. Biorąc pod uwagę, że założenia punktacji ECTS nie zostały jednak formalnie przyjęte, należy uznać, że system ECTS nie funkcjonuje.

Pełną punktację ECTS (60) na *Podyplomowych Studiach Edytorstwa i Podyplomowych Studiach Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* wraz z systemem dokumentowania nabywanych przez studentów umiejętności zaczęto wprowadzać od roku akad. 2012/2013. Każdemu przedmiotowi została wobec tego przypisana punktacja ECTS, aczkolwiek na podstawie oceny zawartości sylabusów można sądzić, że system punktacji nie w pełni odpowiada nakładowi pracy przeciętnego studenta koniecznej do wypełnienia wymagań (szczegółowe zastrzeżenia wyłożono wyżej). Punktacją objęto też praktyki, aczkolwiek w zależności od czasu jej trwania (80/160 godz.) można zdobyć 3-6 punktów ECTS, przy czym stanowią one „nadwykonanie” w domkniętej rachunkowo punktacji za poszczególne przedmioty obowiązkowe w programie obu studiów.

Propozycja przypisania punktów ECTS do programu *Studiów Podyplomowych w zakresie Gender* w zderzeniu z treścią poszczególnych sylabusów wydaje się w ogólnych założeniach poprawna, choć w zakresie niektórych wymogów Uchwały Senatu UAM nr 285/2011/2012 z dnia 30 stycznia 2012 r. konieczna byłaby korekta, zwłaszcza pod kątem korelacji nakładu pracy słuchacza z zakładanymi efektami kształcenia.

Studia Podyplomowe Filologii Polskiej ze względu na ich zawieszenie studiów dotąd nie zreagowały programu uwzględniającego punktację ECTS.

Natomiast poprawnie obowiązek wprowadzenia punktacji ECTS został wdrożony w odniesieniu do *Studiów Podyplomowych Nauczania Języka Polskiego jako Obcego*. System jest logiczny, oparty na realnym nakładzie pracy słuchacza w czasie studiów, obejmuje godziny kontaktowe oraz godziny pracy samodzielnej, bez bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego. Nakład pracy słuchacza jest skorelowany z osiąganymi efektami kształcenia. Efekty kształcenia oceniane są na podstawie zaliczeń poszczególnych przedmiotów, a całościowa weryfikacja osiągniętych celów jest dokonywana w trakcie egzaminu końcowego.

Absolwenci wszystkich studiów podyplomowych otrzymują świadectwo ich ukończenia jako potwierdzenie uzyskanych kwalifikacji. Sumując należy stwierdzić, że w obrębie studiów podyplomowych systemu ECTS stosowany jest jeszcze nie w pełni, w trzech wypadkach wymaga dopracowania, a w jednym opracowania.

3.5) Ocena wiarygodności i przejrzystości stosowanego w jednostce systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Ocena stopnia dostępności tego systemu, w szczególności dla doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych

Zgodnie z Regulaminem studiów doktoranckich na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu (zał. do Uchwały 304/2012 Senatu UAM z dn. 30.04.2012) zaliczenia roku na podstawie sprawozdań z badań naukowych i pracy dydaktycznej oraz opinii opiekuna naukowego / promotora (lub promotora i promotora pomocniczego) oraz egzaminów i zaliczeń dokonuje Kierownik Studiów Doktoranckich. Opinia opiekuna / promotora dotyczy także hospitowanych przezeń zajęć prowadzonych przez doktoranta. Na Wydziale doktoranci są rozliczani z publikacji (według różnych kategorii), udziału w konferencjach i sympozjach naukowych, udziału w projektach badawczych oraz z działalności dydaktycznej. Wszystkie te elementy będą mogły stanowić także weryfikację części efektów kształcenia. Tym samym sposób oceny rocznej należy ocenić wysoko, jako kompletny i odnoszący się do różnych

aspektów działalności doktoranta. Doktoranci nie zgłaszali uwag do zasad oceny rocznej (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012). Co warto podkreślić zasady te są powiązane z kryteriami przyznawania i zwiększenia stypendium doktoranckiego. W odniesieniu do poszczególnych zajęć w dotychczasowych programach studiów ze względu na brak standardu sylabusów, doktoranci o wymaganiach i zasadach zaliczenia przedmiotu byli informowani przez prowadzących na ich początku (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012). Tylko niektóre sylabusy zawierają efekty kształcenia i kryteria oceny. Natomiast w analizowanych sylabusach zakres tematów oraz wymagana literatura były zazwyczaj uwzględniane. Brak systemu tworzenia sylabusów, bądź ich wzorca powoduje, że wiele z nich nie może być uznanych za spełniające wymogi w zakresie jasnego dostępu do informacji o zakładanych efektach kształcenia oraz weryfikacji i oceny stopnia ich osiągnięcia. Zgodnie z *Regulaminem* doktorant ma prawo do egzaminu poprawkowego, a także za zgodą Kierownika Studiów Doktoranckich do egzaminu (lub zaliczenia) komisyjnego. W skład komisji wchodzi kierownik jednostki organizacyjnej prowadzącej zajęcia, osoba prowadząca dane zajęcia, specjalista z zakresu danego przedmiotu. Na wniosek doktoranta w roli obserwatora może uczestniczyć inny nauczyciel akademicki lub przedstawiciel samorządu doktorantów. Zasady oceniania doktorantów można ocenić bardzo dobrze, przy czym należy wskazać na niedostatek w postaci braku odpowiedniego standardu sylabusów w tym zakresie.

Prowadzący zajęcia na studiach doktoranckich przestrzegają założeń oceny przy zaliczeniach i egzaminach, zaś oceny w odczuciu doktorantów są sprawiedliwe (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012). Zasady oceny nie są określone w większości sylabusów, ale doktoranci są o nich informowani na początku zajęć. Przejrzystość systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia należy uznać za wystarczającą.

W odniesieniu do studiów podyplomowych jedynie sylabusy *Studiów Podyplomowych Nauczania Języka Polskiego jako Obcego* mają ustandaryzowany kształt i zostały przygotowane przejrzysto z określeniem zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i z odniesieniem do efektów kształcenia dla kierunku studiów, opisują treści kształcenia, odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania z wykazem literatury przedmiotu. Pewne elementy, przeniesione z poprzednich standardów, uwzględniają sylabusy przygotowane dla *Podyplomowych Studiów w zakresie Gender*, bowiem przedstawiają cele przedmiotu, warunki jego zaliczenia, formy zajęć i metody nauczania, jednak bez systemu oceny stopnia ich osiągnięcia. Systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia zupełnie nie wprowadziły pozostałe studia podyplomowe. W stosowanym na studiach podyplomowych systemie oceny ciągle dominują tradycyjne formy, które są przedstawiane słuchaczom na inauguracyjnych zajęciach. Poziom osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia weryfikowany jest podczas zaliczeń i egzaminów określonych programem studiów, w czasie praktyk studenckich, na zajęciach praktycznych na studiach podyplomowych, ale nade wszystko w trakcie przygotowywania prac dyplomowych i doktorskich tudzież w czasie ich obrony. Zasady tego systemu wyłożone są w stosownych regulaminach studiów na UAM (studiów doktoranckich i studiów podyplomowych) – wszystkie dokumenty są powszechnie dostępne w wersji papierowej i elektronicznej.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego² ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Na studiach III stopnia Wydział nie wprowadził w pełni zasad wynikających z Krajowych Ram Kwalifikacji, co jest niezgodne z obowiązującymi przepisami. Realizowany program (w tym zajęcia z metodyki) ocenić należy wysoko. Część**

postulatów doktorantów zostało uwzględnionych przy dotychczasowych zmianach w programach studiów. Studenci III poziomu kształcenia osiągają wysoką efektywność mierzoną liczbą obronionych prac na stopień naukowy doktora.

- 2) Na studiach podyplomowych zakładane efekty kształcenia są ściśle konsultowane z przedstawicielami organizacji zawodowych i pracodawców, dzięki czemu są dostosowane do ich wymogów. Niektóre ze studiów (bibliotekarskie, filologii polskiej, nauczania języka polskiego) umożliwiają nabycie uprawnień do awansu zawodowego, poszerzają kwalifikacje ich absolwentów dając im uprawnienia do nauczania kolejnego przedmiotu, co zwiększa ich stabilność zawodową. Studia doskonalące (edytorskie, genderowe) również pozwalają absolwentom sprawniej funkcjonować na obecnym rynku pracy.
- 3) W procesie określania efektów kształcenia i ich weryfikacji na studiach doktoranckich biorą udział głównie interesariusze wewnętrzni (władze jednostki zatwierdzający program studiów, Kierownik Studium Doktoranckiego i promotorzy). Rola interesariuszy zewnętrznych sprowadza się przede wszystkim do recenzowania publikacji i dysertacji doktorantów, ale też pewną rolę odgrywają podmioty kulturalne i gospodarcze, na których zamówienia powstają prace doktorskie. Udział interesariuszy zewnętrznych na studiach podyplomowych w procesie określania efektów kształcenia jest znaczący i przynosi wyraźne korzyści tak dla korzystających z tej formy edukacji (ich wykształcenie jest lepiej dostosowane do potrzeb pracodawców), jak i dla prowadzących te studia (zakładane – i osiągnięte – efekty kształcenia przyciągają słuchaczy). Wewnętrzni interesariusze włączając się w kompleksowy system jakości kształcenia powinni dopracować jednolity system określania efektów kształcenia na tych studiach.
- 4) System ECTS na studiach doktoranckich nie został formalnie wprowadzony; podobnie jest na większości studiów podyplomowych. Wymaga to pilnej naprawy.
- 5) Kryteria zaliczenia i oceny zajęć są dostępne dla doktorantów na początku zajęć i są przejrzyste. Kryteria są przestrzegane. Rady naukowe w jednostkach i dyrektorzy ds. studenckich na bieżąco dbają, aby przedstawiano studentom studiów III stopnia zasady zaliczenia przedmiotów na danym roku i ustalano z nimi przebieg sesji egzaminacyjnej.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę mające służyć realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

4.1) Ocena polityki kadrowej prowadzonej w jednostce.

Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej prezentuje bardzo wysoki poziom merytoryczny i dydaktyczny. To efekt długofalowej polityki władz UAM, pilnego przestrzegania – także w wizytowanej jednostce – czasu awansów naukowych i zasady jednoetatowości (w 2012 r. 4 zatrudnionych na 2. etacie z powodu ich szczególnych kompetencji merytorycznych, jednak władze Wydziału kierują się zasadą, by nie zatrudniać pracowników z zewnątrz), zatrudniania przede wszystkim własnych (najlepszych) absolwentów, z reguły po studiach doktoranckich odbytych pod opieką profesorów pracujących na Wydziale. Kadra Wydziału składa się ze znacznej liczby samodzielnych pracowników naukowo-badawczych o bogatym dorobku i prestiżu w polskim środowisku naukowym, w tym: z 28 profesorów tytularnych, 51 doktorów habilitowanych, z których

ogromna większość jest zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego UAM. Dodając do nich pokaźną liczbę młodszych pracowników naukowych (zwłaszcza doktorów 145 i wspomagających ich w dydaktyce doktorantów) stwierdzić należy, że stosunek liczbowy nauczycieli akademickich do studentów jest bardzo korzystny. W bliskiej przyszłości jednak, w sytuacji pogłębiającego się niżu demograficznego i zmniejszającej się liczby kandydatów na studia, relacje te mogą okazać się dla władz jednostki kłopotliwe (Wyciąg z protokołu VII zwyczajnego posiedzenia Senatu UAM w dn. 30 kwietnia 2012 r. Ad 3. Zasady polityki kadrowej w świetle znowelizowanej ustawy). Pewne niedobory kadry odczuwają przekształcona z zakładu funkcjonującego w ramach Instytutu Filologii Polskiej Katedra Teatru, Dramatu i Widowisk (oparta głównie na nowej kadrze) oraz specjalność wydawnicza (rozmowa z Panią Dziekan, 15.11.2012). Tych kłopotów nie odczuwa druga nowa Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów. Po usamodzielnieniu się obu zespołów w Instytucie Filologii Polskiej, zważając na potrzeby dydaktyczne uzupełniono kadre, głównie w grupie adiunktów.

O obsadzie zajęć decyduje kierownik zakładu nadzorującego daną pulę zajęć, a jeśli jakieś przedmioty pozostają w gestii kilku zakładów (np. teoria literatury), to decydują kolegiennie kierownicy wszystkich zainteresowanych zakładów, przy uwzględnieniu prośb pracowników naukowych. Z rozmów prowadzonych przez zespół wizytujący z władzami jednostki, studentami, doktorantami i słuchaczami studiów podyplomowych wynika, że przydział zajęć na poszczególnych kierunkach Wydziału i poziomach kształcenia jest właściwy. Prowadzone przez zdecydowaną większość nauczycieli akademickich zajęcia zgodne są z ich kompetencjami potwierdzonymi dorobkiem naukowym, toteż prezentują wysoki poziom merytoryczny i dydaktyczny. Jakość kształcenia jest na bieżąco wielopoziomowo monitorowana (bieżąca orientacja w zespole przedmiotowym, ankietowanie wszystkich zajęć przez studentów, a przez doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych wybiórczo, szczególnie gdy zgłaszają niezadowolenie, kontrola stopnia zainteresowania przedmiotem, hospitacje na poziomie zakładu, które odbywa kierownik, albo wyznaczony przez niego samodzielny pracownik). Przydział zajęć weryfikowany jest na podstawie ankiet, które nadzoruje prodziekan. Część nagród dziekańskich (20%) trafia do osób, które osiągnęły dobre wyniki w dydaktyce. Poziom sprawdzania zakładowego i dziekańskiego uzupełnia ocena instytucjonalna prowadzona przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Do rozwoju kwalifikacji naukowych i dydaktycznych doktorantów i młodych pracowników wybitnie przyczynia się zasada współprowadzenia zajęć znana pod nazwą „Mistrz-uczeń”. Niewątpliwie znaczenie ma też niezbywalna zasada bieżącego omawiania przeprowadzonej hospitacji, a także uczestnictwo na zasadzie wzajemności w takich samych zajęciach w innej grupie lub pokrewnych (zespół pracujący na studiach genderowych).

Wydział stwarza dobre warunki dla rozwoju naukowego i dydaktycznego swoich pracowników. Jego nauczyciele akademicy (przede wszystkim młodszy, chociaż nie tylko) mogą podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez wyjazdy do interesujących ich ośrodków badawczych (w tym też zagranicznych, do Brna, Kilonii, a doktoranci współorganizowali spotkanie naukowe w Archangielsku w kwietniu 2011 r. nt. współczesnych studiów polonistycznych) w ramach wymiany naukowej, przyznawanych stypendiów i grantów (uniwersyteckich i ministerialnych), jako uczestnicy konferencji (krajowych i zagranicznych), a także poprzez szeroko rozumianą współpracę intelektualną z przedstawicielami innych dyscyplin naukowych zarówno w kraju, jak i za granicą (m.in. wymiana gościnnych wykładów).

W wyniku przemyślanej polityki kadrowej Wydział uniknął niebezpieczeństwa luki pokoleniowej, a fakt, iż jednym z podstawowych kryteriów branych pod uwagę przy zatrudnianiu nowego nauczyciela akademickiego są konkretne potrzeby naukowo-dydaktyczne sprawia, iż specjalności reprezentowane przez kadre naukowo-dydaktyczną

tworzą spójną całość i umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia na prowadzonych w ramach Wydziału studiach (Wyciąg z protokołu VII zwyczajnego posiedzenia Senatu UAM w dn. 30 kwietnia 2012 r. Ad 3. Zasady polityki kadrowej w świetle znowelizowanej ustawy).

4.2) Ocena dostosowania infrastruktury dydaktycznej i naukowej do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia oraz specyfiki realizowanych badań. Ocena planów jednostki w zakresie rozwoju tej infrastruktury. Udział interesariuszy zewnętrznych w zapewnieniu dostępu do bazy o najwyższych standardach dydaktycznych i naukowych, w tym nowoczesnych laboratoriów, zaawansowanych technologii związanych z realizowanym kształceniem i badaniami naukowymi.

Podstawą bazy naukowo-dydaktycznej Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej jest budynek stanowiący siedzibę poszczególnych Instytutów, ale dzielony z Uniwersytetem Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Mimo tego sąsiedztwa już obecnie Wydział ma bardzo dobre warunki lokalowe z perspektywą ich polepszenia, kiedy zostanie jedynym gospodarzem budynku. Gmach został, przy dużym wsparciu z programu POKL 2009-2015, gruntownie wyremontowany i zmodernizowany, co przyczyniło się przede wszystkim do znaczącego poprawienia jego stanu technicznego oraz zapewnienia specjalistycznego sprzętu dostosowanego do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia i specyfiki realizowanych zadań naukowo-dydaktycznych. Wiele sal ma nowoczesne wyposażenie (rzutniki multimedialne, rzutniki przeźroczyste, rzutniki pisma oraz monitory), są sale wykładowe posiadające urządzenia nagłaśniające, jest wiele sal komputerowych, w tym specjalnie przygotowanych do potrzeb specjalności wydawniczej z profesjonalnymi programami. Wydział ma laboratorium językowe, salę teatralną (na 70 osób), wygłuszoną, z ruchomym układem (wyposażenie wyjeżdża na kółkach, w tym sprzęt nagłośnieniowy, projektor, oświetlenie), dzięki czemu może być salą dydaktyczną, konferencyjną, salą prób, laboratorium do pracy warsztatowej (korzysta z niej nie tylko Katedra Teatru, Dramatu i Widowisk). Salę tę uzupełnia mini rekwizytornia i garderoba. W budynku znajdują się obszerne sale wykładowe na 200 (Śniadeckich) i 100 osób (Kuraszkiewicza), są 3 wielkie sale zajęciowe na 60 osób (w tym im. Komedy ozdobiona płaskorzeźbą: Dwaj ludzie z szafą), jest sala audytoryjna na 50 osób (Dworzaczka). W gabinetach pracownicy korzystają z komputerów i drukarek, przy czym nieustannie liczą na coraz technicznie sprawniejsze urządzenia, co sprawia, że kierownictwu jednostek trudno jest nadążyć za potrzebami.

Chlubą Wydziału jest nowoczesna, gromadząca bogate zbiory (220 tys. woluminów) biblioteka wydziałowa z czytnikiem pisma, autolektorem, z lupą brajlowską i wrzutnią do oddawania książek bez kolejki oraz z innymi udogodnieniami. Starannie pomnażane zbiory zaspokajają bieżące potrzeby studentów, którzy mają też do dyspozycji wiele innych poznańskich bibliotek. Doktoranci mają dobry dostęp do zasobów bibliotecznych i baz danych na zasadach zbliżonych jak pracownicy. Ocena tych zasobów przez doktorantów zależy od tematyki prowadzonych badań. Ogólnie doktoranci uznali zasoby biblioteczne za wystarczające. Doktoranci nie zgłaszali uwag co do pomieszczeń w których odbywają się lub są prowadzone zajęcia.

Pracownicy i studenci poszczególnych Instytutów wchodzących w skład Wydziału intensywnie współpracują również z interesariuszami zewnętrznymi – innymi agendami naukowo-dydaktycznymi UAM, wieloma ważnymi instytucjami i placówkami naukowo-badawczymi i kulturalnymi, np. z teatrami, z oddziałem TV, gdzie filmoznawcy mogą odbywać praktyki, zetknąć się z nowym sprzętem (rektor podpisał zgodę na kamerę za 17 tys. zł), z bibliotekami oraz wydawnictwami z terenu całego Poznania, ale także kraju, często też odbywają w tych placówkach i instytucjach praktyki zawodowe. Dzięki temu poszczególne

jednostki Wydziału mogą czerpać z naukowego i kulturowego potencjału miasta, co bardzo korzystnie wpływa na jakość kształcenia i jego efekty.

4.3) Ocena polityki finansowej jednostki pod względem zapewnienia realizacji jej celów strategicznych oraz osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i stabilności rozwoju. Ocena uwzględnienia w polityce finansowej jednostki konieczności realizacji zadań projakościowych określonych m.in. w wyniku działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Sytuacja finansowa Wydziału jest niezła, ale nie na tyle dobra, by mogła zaspokoić wszystkie podstawowe potrzeby pracowników; nakłady finansowe na naukę nie spełniają oczekiwań lokalnego środowiska naukowo-badawczego, nie zadowalają go ani pod względem potrzeb badawczych, ani administracyjnych. Niemniej warto podkreślić, że w wyniku bardzo rozsądnej polityki władz Wydziału pracownicy mogą się ubiegać o granty (wewnętrzne i zewnętrzne), wypracowano też system motywacyjny dla pracowników zaangażowanych w promocję jednostki i organizację dydaktyki, najlepsi studenci natomiast mają prawo do stypendiów naukowych. Ustanowiono „fundusz młodych” gromadzący środki na przewody doktorskie i habilitacyjne dla osób do 35 roku życia. Zaproponowane przez władze Wydziału kryteria podziału funduszu na badania statutowe – podstawowego źródła aktywności badawczej pracowników naukowych – są jasne i klarowne. Za swoisty mankament tego systemu pracownicy Wydziału uważają jednak fakt, że uczelnia zabiera aż 30% z każdego projektu badawczego. Polityka finansowa uczelni – zatem i jednostki – uwzględnia realizację zadań projakościowych związanych z działaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Należy do nich przyznawanie co roku rektorskich nagród naukowych i dydaktycznych, nagród za efektywność prac badawczych (w jej regulaminie wśród kryteriów jest punkt premiujący za jednoetatowość. Władze Wydziału podejmują szereg działań służących zatrudnianiu najzdolniejszych absolwentów Studiów Doktorskich, a także przyrostowi nominacji profesorskich, m.in.: stypendia profesorskie (dla profesorów tytularnych), urlopy naukowe (dla profesorów co 7 lat bez innych warunków, dla doktorów hab. finalizujących prace nad książkami profesorskimi), dofinansowywanie druku rozpraw otwierających drogę do złożenia wniosków profesorskich. Projakościowymi czynnikami są nagrody naukowe przyznawane w drodze konkursu. Rozstrzyga je komisja powoływana raz w roku (również ta sama komisja wyłania książki do nagrody ministra). Cele strategiczne Wydziału realizowane są poprzez czasowe przenoszenie (na 1 rok) znamienitych badaczy z etatów dydaktycznych na naukowe. Wszystkie te działania obliczone są na stymulowanie rozwoju kadry zatrudnionej na Wydziale.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zatrudniona na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej kadra naukowo-dydaktyczna prezentuje wysoki poziom pod względem merytorycznym i metodycznym, jej liczba i prezentowane specjalności naukowo-badawcze potwierdzone publikacjami pozwalają prowadzić w jednostce działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną oraz osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Polityka kadrowa władz jednostki jest prawidłowa, pozwala na właściwy dobór pracowników naukowo-dydaktycznych i rozwój ich kwalifikacji.**
- 2) Bardzo dobry jest stan budynku wydziałowego (współdzielonego z Uniwersytetem Medycznym), bardzo dobra infrastruktura dydaktyczna, dobry stan pomieszczeń poszczególnych instytutów, bardzo dobre warunki lokalowe z perspektywą na ich polepszenie, nowoczesna biblioteka wydziałowa i jej**

zaopatrzenie, z wystarczającym dostępem dla studentów i doktorantów do zasobów bibliotecznych oraz baz danych, jakość i liczba sprzętu audiowizualnego i elektronicznego pomocnego w procesie kształcenia dostosowane są do specyfiki prowadzonych w jednostce studiów i umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 3) Wydział ma niezłe warunki finansowe; sytuacja finansowa jest stabilna. W polityce finansowej uwzględniana jest realizacja zadań projakościowych związanych z działaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.**

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM prowadzi badania w obszarze nauk humanistycznych z uwzględnieniem interdyscyplinarności humanistyki, w dziedzinach i dyscyplinach ściśle związanych z oferowanymi studiami. W Instytucie Filologii Polskiej, Instytucie Filologii Słowiańskiej i Instytucie Filologii Klasycznej są to badania w dziedzinie literaturoznawstwa i językoznawstwa, w Katedrze Filmu, Telewizji i Nowych Mediów oraz Katedrze Dramatu, Teatru i Widowisk – w dziedzinie literaturoznawstwa oraz nauk o sztuce. Badania te rozwijane są także we współpracy z innymi ośrodkami naukowymi w Polsce i za granicą, o czym świadczy liczny udział pracowników naukowych w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych i konferencjach naukowych. Władze jednostki weryfikują i stymulują te badania, dążąc do utrzymania ich wysokiego poziomu i spójności z realizowanym kształceniem oraz do nadania im odpowiedniej dynamiki. W jednostce funkcjonuje sprawny system oceny aktywności naukowej pracowników, a także system motywacyjny (nagrody, stypendia badawcze, dofinansowywanie konferencji naukowych i wybitnych publikacji). Poszczególne jednostki Wydziału, zwłaszcza zaś poznańska polonistyka, slawistyka i klasyka, od lat zajmują bardzo wysokie miejsce w ogólnopolskich rankingach, a pracownicy naukowcy WFPIK cieszą się krajową i międzynarodową renomą, o czym świadczy także liczba powstających w jednostce monografii, zaproszeń jej pracowników na gościnne wykłady w polskich i zagranicznych ośrodkach naukowych oraz liczny ich udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach. Należy też podkreślić, że w jednostce prowadzone są pierwsze w Polsce, unikatowe studia na kierunku bałkanistyka.

W ramach długofalowej strategii rozwoju naukowego i Wydziału dokonano określenia konkretnych tematów badawczych realizowanych w poszczególnych jednostkach i zgodnych z programem prowadzonego w nich kształcenia. Tematy te opracowywane są przez zespoły badawcze, a członkowie poszczególnych zespołów występują o granty zgodne ze specyfiką realizowanego tematu. Pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału w ramach swej pracy badawczej regularnie uczestniczą w międzynarodowych i krajowych konferencjach, wyjeżdżają do polskich i zagranicznych ośrodków naukowych na gościnne wykłady i staże, biorą udział w międzynarodowych projektach badawczych.

Rezultaty prowadzonych badań i naukowych kontaktów z uczonymi z kraju i zagranicy, zapewniających dostęp do najnowszych osiągnięć humanistyki, wielorako wpływają na efekty prowadzonego w jednostce kształcenia. Widoczne są w proponowanych studentom tematach prac licencjackich i magisterskich oraz w tematach doktorskich dysertacji, w modyfikowanej i poszerzanej problematyce wykładów obowiązkowych i fakultatywnych, we współpracy z opiekunami naukowymi w ramach grantów promotorskich, w powszechnym uczestnictwie studentów i doktorantów w gościnnych wykładach uczonych spoza jednostki. Ogromną rolę w przekładaniu badań naukowych na efekty kształcenia odgrywa konsekwentnie budowana na wszystkich poziomach studiów relacja mistrz-uczeń, a ważnym elementem tej strategii jest powszechne włączanie zarówno studentów jak doktorantów do prowadzonych w jednostce badań naukowych. Studenci na spotkaniu z zespołem PKA potwierdzili, że są zapraszani do

grantów i prac badawczych swoich nauczycieli akademickich (są np. oficjalnymi współautorami tłumaczeń tekstów antycznych czy publikowanych w „Kwartalniku Językoznawczym” opracowań starodruków), biorą udział w międzywydziałowych grantach (np. w Katedrze Katedrze Filmu, Telewizji i Nowych Mediów grant *Przemoc na ekranie*), mają możliwość publikowania we wszystkich wydawanych na wydziale pismach, uczestniczą w środowiskowych i krajowych konferencjach studenckich, organizują takie konferencje na swoim Wydziale.

Szczególnie intensywnie włączani są w badania naukowe prowadzone w jednostce słuchacze studium doktoranckiego. Tu relacja mistrz-uczeń przyjmuje najbardziej spektakularną formę. Tematy dysertacji doktorskich są korelowane z kompetencjami naukowymi opiekunów pozostającymi w obszarze nauk humanistycznych, ale doktorantom pozostawia się też dużo swobody w profilowaniu własnych badań w takich specjalnościach, jak historia i teoria literatury, językoznawstwo, teatrologia, filmoznawstwo, dydaktyka literatury i języka. Doktoranci włączani są w projekty badawcze promotorów, często w ramach grantów promotorskich, a także w projekty ogólnopolskie i międzynarodowe. Słuchacze studium doktoranckiego angażowani są do organizacji środowiskowych konferencji naukowych, w których biorą liczny udział, podobnie jak w konferencjach ogólnopolskich i zagranicznych, publikują w wydziałowych i pozawydziałowych czasopismach naukowych teksty recenzowane przez opiekunów naukowych, uzyskują granty (aktualnie jeden diamentowy), wyjeżdżają na stypendia, staże naukowe i tzw. wyjazdy badawcze (w celu przeprowadzenia np. kwerendy bibliotecznej czy uzyskania innej pomocy w pisaniu dysertacji) – także za granicę, zapoznając się w ten sposób z najnowszymi osiągnięciami nauk humanistycznych, doskonalą swoje naukowe kompetencje w corocznej ogólnopolskiej metodologicznej Szkole Letniej dla doktorantów. Mają też możliwość słuchania specjalnie do nich adresowanych gościnnych wykładów uczonych z kraju i świata.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego¹ WYRÓŻNIAJĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Badania naukowe prowadzone w jednostce mieszczą się w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych w pełni odpowiadających realizowanemu na poszczególnych kierunkach programowi kształcenia, ich wpływ na osiągnięte efekty kształcenia jest wymierny i zasługuje na wysoką ocenę. Zarówno studenci jak doktoranci są na szeroką skalę włączani w te badania, publikując w wydziałowych pismach i tomach pokonferencyjnych, biorąc udział w grantach i pracach badawczych nauczycieli akademickich, uczestnicząc w środowiskowych, wydziałowych i krajowych konferencjach. Doktoranci mają szerokie możliwości prowadzenia samodzielnych badań naukowych, współdziałania w pracach badawczych prowadzonych w jednostce, a także w innych ośrodkach naukowych w kraju i za granicą.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

6.1) Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych

UAM podpisał umowę o międzynarodowej wymianie studentów z 70 uczelniami. Studenci w pełni korzystają z możliwości stwarzanych przez programy takiej wymiany, co potwierdza werdykt konkursu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji przyznający UAM nagrodę Srebrnego Erazma za „II miejsce wśród uczelni, które w latach 1998-2012 zrealizowały

największą liczbę mobilności”. Studenci, doktoranci i pracownicy WFPiK licznie uczestniczą zwłaszcza w międzynarodowej wymianie w ramach programu ERASMUS, a liczba osób wyjeżdżających rośnie (w roku akademickim 2009/2010 w ramach programu Erasmus wyjechało 62 studentów, 2 doktorantów i 4 pracowników, w roku 2011/12 odpowiednio 82, 12 i 12 osób). Pojedynczy doktoranci uczestniczą w międzynarodowej wymianie także w ramach innych programów (CEEPUS, DAAD). Studenci na spotkaniu z zespołem PKA wysoko ocenili administracyjną obsługę tych wyjazdów. Pracownicy jednostki odbywają zagraniczne wyjazdy dydaktyczne i staże również najczęściej w ramach ERASMUSA, ale także korzystając z innych programów międzynarodowych (stypendium Lane’a Kirklanda, Komisji Fulbrighta, GFPS, DAAD, RP dla Młodych Naukowców).

6.2) jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia

Wydział podejmuje intensywne działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia. Działania te przyjmują kilka podstawowych form. Są to przede wszystkim wizyty gości zagranicznych z wykładami dla studentów – nierzadko otwarte (w 2012: 28), wyprawy naukowo-dydaktyczne organizowane dla studentów i doktorantów (w 2011: 30), zagraniczne wykłady, kwerendy, wizyty studyjne, stypendia pracowników (w 2012: 36), udział z referatem w konferencjach zagranicznych (w 2012: 35), międzynarodowe programy badawcze (w 2012: 15). Wydział przyjmuje też studentów i doktorantów z innych krajów; słuchaczami studium doktoranckiego są aktualnie m.in. obywatele Rosji, Ukrainy, Bułgarii, Chin i Japonii. Pracownicy i studenci Wydziału organizują cykliczne międzynarodowe konferencje i seminaria i warsztaty. Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów siłami studentów, doktorantów i pracowników przygotowuje i prowadzi Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Off Cinema”; studenci doskonalą przy okazji swoje kompetencje pisząc recenzje zamieszczane w piśmie „Images” lub w katalogach festiwalowych; Instytut Filologii Polskiej (Zakład Komparatystyki Literackiej i Kulturowej) organizuje coroczne warsztaty komparatystyczne dla studentów polskich i przybyłych z zagranicy (Niemiec, Czech, Słowacji, Rosji, Ukrainy) oraz doktorantów; wykłady prowadzą pracownicy IFP oraz goście z Francji, Niemiec i Węgier; Katedra Teatru co roku organizuje prowadzone w języku angielskim międzynarodowe seminarium ATIS (Acting Techniques Intensive Seminar), w którym uczestniczą studenci, doktoranci, pracownicy Wydziału oraz goście zagraniczni. Ta sama Katedra kieruje Humanities Art Technology Center – cyklicznymi spotkaniami z najwybitniejszymi, często zagranicznymi, przedstawicielami sztuki współczesnych mediów, artystami i uczonymi. Studenci i pracownicy Instytutu Filologii Słowiańskiej co roku organizują dni kultury jednego z krajów bałkańskich, a doktoranci Wydziału – „Poznań Balkan Fest” (festiwal kinematografii bałkańskich). Do stałych elementów działań jednostki mających na celu internacjonalizację procesu kształcenia należy pozyskiwanie przez samodzielnych pracowników naukowych grantów promotorskich opartych na współpracy z zagranicznymi ośrodkami. Dzięki tym grantom doktoranci mają możliwość kilkumiesięcznych wyjazdów za granicę (w tej chwili kilku z nich przebywa w Paryżu i Brukseli) w ramach pracy nad rozprawą doktorską. Większość jednostek Wydziału ma swoje własne, wysoko punktowane międzynarodowe pismo (internacjonalny charakter nadaje tym pismom obecność zagranicznych uczonych w Radzie Naukowej i Redakcyjnej oraz obca narodowość licznych autorów tekstów). Podkreślić należy, że w pismach tych publikują także studenci i doktoranci. Podejmowane przez Wydział działania w celu internalizacji programu kształcenia na poszczególnych kierunkach poziomach studiów są ściśle skorelowane z tym programem i założonymi w nim efektami kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności i postaw

społecznych, są związane z tematyką poszczególnych zajęć lub specjalności oraz profilem praktyk zawodowych, pozwalają w trakcie konkretnych działań realizować szereg jego elementów, otwierają też przed studentami i doktorantami szerokie możliwości doskonalenia i weryfikowania osiągniętych w czasie studiów efektów kształcenia.

UAM dysponuje obcojęzyczną ofertą dydaktyczną pod nazwą AMU-Pie, skierowaną do cudzoziemców, tzw. gości mobilnościowych i wszystkich studentów UAM. W trakcie dwusemestralnych otwartych studiów zajęcia w językach obcych (angielskim, hiszpańskim, niemieckim) prowadzą tu m.in. pracownicy naukowcy i doktoranci WFPiK. Została też opracowana wydzielona strona internetowa w języku angielskim zawierająca podstawowe informacje o WFPiK. W Instytucie Filologii Polskiej ważną rolę odgrywa kształcenia związane z nauczaniem języka polskiego jako obcego; od lat z powodzeniem działa tu Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców (wydające siołami swych uczniów i nauczycieli własne pismo „Teraz Polski”), co rok organizowana jest też Poznańska Letnia Szkoła Języka i Kultury Polskiej.

6.3) jednostka współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi

Jednostka dąży do tego, aby jej współpraca z zagranicznymi ośrodkami akademickimi była intensywna i oparta na międzyuczelnianych umowach partnerskich gwarantujących stabilność tej współpracy. Taka umowa podpisana przez rektorów dotyczy między innymi rozwijanej od 2001 roku współpracy Instytutu Filologii Polskiej UAM z Instytutem Sławistyki Christian Albrecht Universität (CAU) w Kilonii, w ramach której co dwa lata odbywają się, organizowane przez pracowników naukowo-dydaktycznych, studentów i doktorantów, Dni Kilonii w Poznaniu i Dni Poznania w Kilonii. Partnerskie ośrodki akademickie organizują, na przemian w Poznaniu i Kilonii, Międzynarodowe Konferencje Młodych Sławistów z udziałem naukowców i studentów, prowadzą warsztaty dla studentów obu uczelni, opracowują też wspólny projekt – program nowego kierunku międzykulturowych studiów „Polacy i Niemcy w Europie”. Studia na tym kierunku, z identycznym programem i podwójnym dyplomem, powinny ruszyć w ciągu kilku najbliższych lat. Dookreśleniu programu tych studiów służyła też, zorganizowana przez oba ośrodki w październiku 2012, międzynarodowa konferencja „Polacy i Niemcy w Europie”. Instytut Filologii Polskiej ma również podpisaną umowę o współpracy z Pomorskim Uniwersytetem im. M.W. Łomonosowa w Archangielsku (wymiana studentów, wyjazdy dydaktyczne pracowników). Różne formy współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi rozwijane są we wszystkich jednostkach Wydziału, a lista uczelni i instytucji naukowych lub kulturalnych, z którymi ta współpraca została nawiązana, jest długa. Jeśli chodzi o wyjazdy studentów w ramach programu Erasmus lub tzw. wyjazdów dydaktycznych, przeważają na niej uczelnie Europy środkowej i wschodniej (Litwa, Ukraina, Rosja, Czechy, Słowacja, Bułgaria, Serbia i Czarnogóra, Chorwacja, Macedonia), ale są też kraje Zachodniej Europy. Znakomicie rozwija się współpraca z zagranicznymi ośrodkami polegająca na wymianie wykładowców – pracownicy naukowcy Wydziału zapraszani są z gościnnymi wykładami do ośrodków naukowych wszystkich krajów europejskich, kilku pracowników prowadzi w tej chwili wykłady dla studentów amerykańskich (Skalny Center University of Rochester, Cornell University); do Poznania przyjeżdżają zaś nie tylko uczeni z Europy, ale także z Azji i USA. Reprezentanci Wydziału biorą udział w licznych międzynarodowych konferencjach organizowanych w całej Europie oraz międzynarodowych projektach badawczych. Przykładowo można wymienić: program E-LOCAL (Electronically Learning Other Cultures And Languages; Lifelong Learning Programme - Key Activity 2 Languages), koordynowany przez Uniwersytet w Bolonii, z udziałem sześciu europejskich uniwersytetów (Boloniam, Coimbra, Debrecen, Leuven, Rovaniemi, UAM) oraz trzech szkół średnich z Bolonii,

Debrecena i Poznania; realizowany we współpracy z l'Université Paris-Est Marne-la-Vallée projekt „Fiction et Histoire” w ramach programu polsko-francuskiego „Polonium” (Instytut Filologii Polskiej); koordynowane przez Instytut Filologii Słowiańskiej międzynarodowe programy badawcze: „Międzynarodowe Kolokwia Sławistyczne Polsko-Bułgarskie”, „Mapa kulturowa nowej Europy: miasta, szlaki, podróże”, „Słowiański Piemont”; dwa międzynarodowe projekty z uczestnictwem Instytutu Filologii Klasycznej (dotyczące archaicznej filozofii greckiej oraz działalności misjonarskiej jezuitów w Chinach w XVIII wieku); kilka międzynarodowych projektów edukacyjnych organizowanych przez Katedrę Dramatu, Teatru i Widowisk. Wydział prowadzi także współpracę z krajowymi ośrodkami badawczymi. Polega ona na udziale i organizacji ogólnopolski konferencjach badawczych z udziałem studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich, szerokiej wymianie gościnnych wykładów pracowników naukowych, wzajemnym recenzowaniu tekstów naukowych, współpracy przy redagowaniu pism branżowych. Rektorzy UAM i Łódzkiej Szkoły Filmowej podpisali współpracę w zakresie wspólnego wydawania międzynarodowego pisma „Images” powstałego przy Katedrze Filmu, Telewizji i Nowych Mediów. Studenci WFPiK w zaskakująco niewielkim stopniu biorą udział w programie krajowej wymiany studentów MOST – na spotkaniu z zespołem PKA stwierdzili, że uważają swoją uczelnię za bezkonkurencyjną w skali kraju pod względem poziomu kształcenia. Wpływ tak ożywionej współpracy krajowej i międzynarodowej na prowadzone kształcenie i działalność naukowo-badawczą jest niekwestionowany. Bezpośrednie kontakty naukowe studentów polskich i zagranicznych, przyjmujące często formę warsztatów i seminariów, uczestnictwo w licznych wykładach zagranicznych gości, wyjazdy dydaktyczne studentów polonistyki i sławistyki do krajów Europy środkowej i wschodniej, współorganizowanie i uczestnictwo studentów WFPiK w ogólnopolskich konferencjach poszerzają i wzbogacają treści kształcenia, doskonalą i weryfikują jego efekty i kompetencje – nie tylko naukowe – studentów. Kontakty naukowe i dydaktyczne nauczycieli akademickimi z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami owocują nowymi kierunkami w pracy naukowo-badawczej, wprowadzaniem do programu zajęć treści kształcenia związanych z najnowszymi osiągnięciami światowej nauki oraz poszerzaniem i modyfikacją treści kształcenia i tematów ćwiczeń, seminariów i wykładów, zwłaszcza fakultatywnych.

6.4) jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia

Skala i różnorodność form współpracy jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a także jej formalne usankcjonowanie, zasługują na wysokie uznanie, należy przy tym podkreślić, że współpraca ta jest ściśle powiązana z określonymi dla poszczególnych kierunków studiów efektami kształcenia. Stronami tej współpracy są studenci Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej oraz duże zrzeszenia i związki pracodawców (np. Wielkopolski Związek Pracodawców, Wielkopolski Związek Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Izba Rzemieślnicza), z którymi Rektor podpisuje „deklarację współpracy”, a także poszczególne urzędy i firmy (Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, Wielkopolski Instytut Jakości). Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma bilateralny charakter. Pracodawcy, którzy na spotkaniu z zespołem PKA bardzo wysoko oceniali profesjonalizm i kompetencje miękkie studentów i absolwentów WFPiK, są w stałym kontakcie z wydziałowym pełnomocnikiem do spraw kontaktów z otoczeniem i uczelnianym Biurem Karier, poszukując praktykantów, stażystów i pracowników (często do działu marketingu), a także osób zatrudnianych na okres zamknięty lub na czas wykonania konkretnego zadania, zgodnego z profilem jednostki. Do takich zadań wykonanych na zamówienie przez studentów WFPiK należało ostatnio przeprowadzenie dla Izby Rzemieślniczej akcji propagującej dobre rzemiosło i kupiectwo wśród szkół zawodowych i

średnich; jeden ze związków pracodawców podpisał z Wydziałem umowę o organizację szkoleń pracowników z zakresu komunikacji; w Wielkopolskim Instytucie Jakości studenci Wydziału przeprowadzają i opracowują ankiety badające preferencje na rynku. Duża liczba studentów Wydziału odbywa praktykę lub jest w różnej formie zatrudniana w dziale marketingu firm Poznania i okolic, a także w Urzędzie Wojewódzkim i Marszałkowskim. W Instytucie Filologii Polskiej trwają – bardzo już zaawansowane – prace nad uruchomieniem pierwszego w Polsce Centrum Transferu Myśli Humanistycznej do Gospodarki, opartego na idei korzystnej dla obu stron współpracy pomiędzy studentami i absolwentami wydziałów humanistycznych a pracodawcami. Bardzo intensywnie rozwija się także współpraca jednostki z instytucjami szeroko pojętej kultury i edukacji. Odbywane są tam praktyki studenckie, ale także staże (często na zasadzie wolontariatu) lub umowy-zlecenia. Przybyli na spotkanie z zespołem PKA reprezentanci poznańskich instytucji społeczno-gospodarczych potwierdzali intensywną współpracę Wydziału z Działem Kultury Urzędu Marszałkowskiego (studenci uczestniczą tam w opracowaniu kulturalnych programów dla miasta), Urzędem Wojewódzkim (poloniści organizują m.in. kontakty wojewody z mediami), Centrum Kultury i Sztuki, radiem i teatrami.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wydział zapewnia studentom, doktorantom i pracownikom udział w międzynarodowych programach umożliwiających realizację programu studiów i wzbogacenie efektów kształcenia lub prowadzenie badań mieszczących się w obrębie obszarów, dziedzin i dyscyplin związanych z prowadzonymi w jednostce kształceniem.**
- 2) Wydział podejmuje wielorakie i skuteczne starania w celu internacjonalizacji procesu kształcenia, a działania te, powiązane z programem studiów realizowanym na poszczególnych kierunkach i założonymi w nim efektami kształcenia, umożliwiają studentom doskonalenie i weryfikację tych efektów, służą też modyfikacji treści kształcenia zgodnie z najnowszymi osiągnięciami nauki.**
- 3) Wydział na szeroką skalę prowadzi współpracę z ośrodkami akademickimi w kraju i za granicą, współpraca ta jest potwierdzona umowami i owocuje widocznym udziałem pracowników Wydziału w naukowym życiu Polski i Europy, choć poza ten kontynent także wykracza, a także nowymi kierunkami badań prowadzonych w jednostce. Kontakty naukowe i dydaktyczne studentów, doktorantów i nauczycieli akademickimi z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami mają ewidentny wpływ na prowadzone kształcenie (wprowadzanie do programu zajęć treści kształcenia związanych z najnowszymi osiągnięciami światowej nauki, poszerzanie i modyfikacja treści kształcenia, tematów prac dyplomowych i doktorskich itd.)**
- 4) Współpraca wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest intensywna i efektywna, a jej wpływ na osiąganе efekty kształcenia można rozpatrywać w różnych aspektach. Współpraca ta pozwala studentom na wzbogacanie, doskonalenie i weryfikację efektów kształcenia w działaniach na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego, umożliwia też wpływ przedstawicieli tego otoczenia na program i efekty kształcenia poprzez włączanie tych osób w uczelniany i wydziałowy system doskonalenia jakości kształcenia.**

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się.

7.1) Ocena funkcjonującego w jednostce systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, w tym stopnia uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych. Ocena udziału studentów i doktorantów w weryfikacji prawidłowości działania tego systemu.

W spotkaniu z Zespołem Oceniającym brało udział ok. 80 osób reprezentujących wszystkie kierunki prowadzone na Wydziale. Studenci obecni na spotkaniu bardzo pozytywnie oceniali system opieki naukowej. Swoje zainteresowania mogą rozwijać poprzez działalność kół naukowych. W spotkaniu uczestniczyli również studenci biorący udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Udział w tych konferencjach był finansowany przez Wydział. Studenci potwierdzili możliwość publikowania artykułów w różnych czasopismach. Na Wydziale odbywa się również coroczny konkurs na najlepszą pracę licencjacką i magisterską. Wsparcie naukowe zapewniane przez Wydział należy ocenić bardzo pozytywnie. Równie pozytywnie oceniona została opieka dydaktyczna. Prowadzący na pierwszych zajęciach informują o zasadach obowiązujących na ich przedmiotach, tj. formie i terminie zaliczeń, zakresie i tematyce materiału objętego egzaminem, ew. zwolnieniach z egzaminu, formach odrabiania zajęć (nieobecności). Podawane są godziny konsultacji i dyżurów, kontakt telefoniczny i mailowy, a także sylabus i literatura przedmiotu. Sylabusy dostępne są w systemie USOS. Studenci ocenili kadrę jako rzetelną, odpowiednio przygotowaną i dobraną do prowadzenia zajęć. Zastrzeżenia przedstawiali studenci drugiego stopnia Filologii Słowiańskiej, w ocenie których Wydział nie zapewnia im odpowiednich przedmiotów w językach kierunkowych. Studenci poszczególnych Instytutów mieli rozbieżne opinie dotyczące procesu wyboru promotora. Pozytywnie wypowiedzieli się na ten temat studenci Filologii polskiej i Filologii klasycznej. Studenci Filologii słowiańskiej zasygnalizowali pewne nieprawidłowości w tym zakresie, zwracając uwagę na problemy w przypadku promotora innej specjalności co ogranicza, zdaniem studentów, rozwój zainteresowań. Rozbieżne były opinie studentów dotyczące indywidualizacji procesu kształcenia. Studenci negatywnie wypowiedzieli się o funkcjonowaniu Dziekanatu, który w ich ocenie jest nieodpowiednio przygotowany oraz cechuje się nieodpowiednim podejściem. Pozostała część administracji została pozytywnie oceniona przez studentów. Pozytywnie oceniono zasoby i funkcjonowanie biblioteki.

Akty prawne w zakresie pomocy materialnej są tworzone z poszanowaniem opinii studentów zgodnie z art. 174 ust. 2 oraz 186 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Regulamin Pomocy Materialnej dla Studentów UAM jest dokumentem szczegółowym. Zastrzeżenia budzi przepis §6 pkt. 15 mówiący, iż wniosek niekompletny lub zawierający błędy może zostać uzupełniony lub poprawiony w ciągu 7 dni od otrzymania wezwania. Jest on rozpatrywany na pierwszym posiedzeniu następującym po uzupełnieniu lub poprawieniu wniosku, jednakże wnioskodawcy nie przysługuje kwota za okres do uzupełnienia bądź poprawienia wniosku. Zgodnie z art. 64 ust. 2 KPA, jeżeli student złoży podanie niekompletne, to organ administracji musi wezwać go do uzupełnienia braków w ciągu 7 dni, pod rygorem pozostawienia sprawy bez rozpatrzenia. W przypadku uzupełnienia wniosku uznaje się, że termin został zachowany prawidłowo zatem przyznana pomoc materialną należy wypłacić z wyrównaniem.

Studenci mieli wiele zastrzeżeń do terminowości wypłacania stypendiów i trybie przyznawania świadczeń. W ich ocenie proces ten jest powolny – w roku akademickim 2011/2012 studenci otrzymali stypendia socjalne w grudniu, a rektora dla najlepszych studentów w marcu. Nie jest to zgodne z art. 184 ust. 3 Ustawy, mówiącego, iż stypendia wypłacane są co miesiąc.

Obecni na spotkaniu pozytywnie ocenili większość obiektów Uczelni takich jak Biblioteka, obiekty sportowe. Studenci mieli zastrzeżenia co do dostępności sal, który w ocenie zebranych jest zbyt mało. Potwierdzili to również przedstawiciele kół naukowych. Studenci

pozytywnie odnieśli się do punktów gastronomicznych, ksero. Mieli uwagi do zbyt wysokich cenz domów studenckich, które w ich ocenie nie są adekwatne do standardów.

Za opiekę naukową zgodnie z *Regulaminem studiów doktoranckich* odpowiadają w pełni opiekunowie naukowcy / promotorzy. Zmniejszenie liczby doktorantów na Wydziale przy obecnym stanie kadrowym gwarantuje dobry dostęp do opieki naukowej. Opiekun / promotor ma obowiązek zapoznać się ze sprawozdaniem rocznym doktoranta i je zaopiniować, jak również ocenić działalność dydaktyczną na podstawie hospitowanych zajęć. Nie ma ścisłych wytycznych takiej opinii, na podstawie przeglądu wybranych sprawozdań rocznych doktorantów różnych lat można stwierdzić, że zawiera się ona w objętości przewidzianej w formularzu sprawozdania rocznego. Opinia o dydaktyce stanowi osobną część i jest zwięzła. Doktoranci przez znaczną część kadry naukowej traktowani są jako młodsi koledzy. W zakresie opieki dydaktycznej doktoranci (w miarę możliwości) mają przydzielane zajęcia w obrębie swojej tematyki badawczej bądź zainteresowań. Nie ma również wzoru zasad oceny doktoranta podczas hospitacji (ocena opisowa do sprawozdania rocznego).

Na Uczelni obowiązują Zasady przyznawania stypendiów doktoranckich (zał. do zarządzenia nr 358/2011/2012 z dn. 18.05.2012) określające zasady przyznawania i wypłacania stypendium, wzory wniosków oraz zasadnicze terminy. Stypendia doktoranckie przyznawane są na wniosek doktoranta na podstawie list rankingowych. Listy przygotowywane są zaś na podstawie złożonych przez doktorantów wniosków. Komisja ustala ranking wg lat studiów. Szczegóły punktacji określają osobne załączniki dla poszczególnych wydziałów. Regulamin definiuje, co oznacza zaangażowanie naukowe oraz dydaktyczne. Załącznik (bez numeru) do w/w zasad dla WFPiK ustala zasady punktacji (oceny) dla: publikacji naukowych (z podziałem na typy), przekładów literackich i tłumaczeń, recenzji, publikacji popularnonaukowych, wygłoszonych referatów, kwerend naukowych, redakcji, otwarcia przewodu, uzyskania grantu i udziału w grantach, zaliczonych staży i programów mobilnościowych, aktywności środowiskowej (działalność organizacyjna), dydaktyki (wymiar godzinowy), oceny pracy dydaktycznej (na podst. hospitacji), oceny ze strony promotora, oceny z egzaminów. Warto nadmienić, że w nowych wytycznych w stosunku do poprzednich doprecyzowano ww. kategorie. W rankingu za 2012/2013 r. widać duże zróżnicowanie punktowe od kilku po ponad 130 pkt. Doktorantów w Komisji reprezentowała osoba wskazana przez Samorząd Wydziałowy, którą zastępowała (jako obserwator) Przewodnicząca Samorządu (Pismo Komisji do Prorektora z dn. 18 lipca 2012, 77/SSD/WFPiK/2011/12). Doktoranci zasady i tryb przyznawania stypendiów oceniają jako dobry i przejrzysty. Natomiast zwracali uwagę, że ww. lista rankingowa jest trudno dostępna (należy poprosić o wgląd do niej – spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012). Na ostatni r.a. przyznano łącznie 46 stypendiów doktoranckich (5 na I r. po 12 na II i III r., 17 na IV r.). Obok „zwykłych” stypendiów doktoranckich wydział uzyskał środki ze środków unijnych (POKL 4.1.1) w ramach projektu UAM: Unikatowy Absolwent = Możliwości na 2 stypendia w wysokości 1400 zł przez 12 m-cy x 4 lata (Informacja Prorektora dla Dziekana, pismo SD-248-2010/2011 z 28.01.2011). Decyzje ws. przyznania bądź odmowy przyznania stypendium doktoranckiego podpisane przez upoważnionego prorektora są poprawne. Zawierają także stosowne pouczenie o możliwości wniosku o ponowne rozpatrzenie (przykładowe decyzje). Na Uczelni obowiązuje Regulamin przyznawania zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej w Uniwersytecie im. Adam Mickiewicza w Poznaniu (zał. do Zarządzenie nr 365/2011/2012 z dn. 29.05.2012). Regulamin jest zgodny z Rozporządzeniem. Kryteria dla poszczególnych Wydziałów zostały określone w poszczególnych załącznikach. Załącznik A4 do Zarządzenia dla Wydziału określa zasady dość ogólnie, gdyż bazuje się na punktacji z rankingu do stypendium doktoranckiego. Spójność zasad do obu typu świadczeń należy ocenić jako dobre rozwiązanie. Doktorantów w Komisji reprezentowała doktorantka wskazana przez samorząd (Pismo Komisji do Prorektora z dn. 13 czerwca 2012). Komisja

ustalając ranking rekomendowała 6 zwiększeń dla I r., 7 dla II r. (3 wnioski z drobnymi uchybieniami formalnymi), 4-5 dla III r. oraz 6 dla IV r. Komisja wystąpiła o jedno dodatkowe zwiększenie ze środków pozostałych z zaokrągleń w dół na III r. (2 os. z taką samą punktacją). Prorektor przychylił się do tego wniosku, ale odrzucił wnioski z uchybieniami formalnymi (SD-854-2011/12 z dn. 11.07.2012). Decyzje ws. przyznania bądź odmowy przyznania zwiększenia stypendium doktoranckiego podpisane przez upoważnionego prorektora są poprawne. Zawierają także pouczenie o możliwości wniosku o ponowne rozpatrzenie. System opieki materialnej w zakresie stypendium doktoranckiego jak i jego zwiększenia należy ocenić bardzo dobrze. Na uwagę zasługuje w szczególności rzeczywista rola dorobku naukowego w ustalaniu list rankingowych oraz spójność zasad z zasadami rocznej oceny doktorantów. Również liczba przyznawanych stypendiów jest stosunkowo wysoka.

Wydział przeznacza, w ramach środków przyznanych przez MNiSW na działalność naukową, środki służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. Ogólne zasady finansowania określił Regulamin przyjęty przez Radę Wydziału (Wyciąg z protokołu IX zwyczajnego posiedzenia Rady Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej z dnia 25 maja 2011). W 2012 r. na wyjazdy i kwerendy naukowe na 25 projektów wsparcie uzyskało 8 doktoranckich; na 11 dofinansowanych książek – 1 autorstwa doktorantki; na 7 konferencji – 4 doktoranckie. Dodatkowo wsparcie uzyskały 2 prace zbiorowe gdzie autorami byli także doktoranci (zestawienie podziału środków w roku 2012). Duża liczba dofinansowanych projektów została przyjęta przez doktorantów z uznaniem, aczkolwiek niektóre osoby zgłaszały uwagi co przepływu informacji na temat możliwości ubiegania się o te środki (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2011).

Dostęp do świadczeń z funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów (FPM) określa ogólnie w Uczelni Regulamin pomocy materialnej dla doktorantów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zaś stypendia dla najlepszych doktorantów Regulamin stypendium dla najlepszych doktorantów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który określa zadania Komisji Ekonomicznej i Komisji Odwoławczej. Natomiast Szczegółowe kryteria dla wydziałów określone są w załącznikach. Zał nr 14 dla Wydziału ustala punktację: Publikacji naukowych, przekładu literackiego, recenzji, referatów, innej działalności naukowej (kwerenda, redakcje, otwarcie przewodu), staży, działalności środowiskowej, działalności dydaktyczna (wg rodzaju). Wydziałowej Komisji przewodniczy Kierownik Studiów Doktoranckich, zastępcą jest przedstawicielka doktorantów, a większość składu stanowią doktoranci (Protokół z posiedzenia WKED Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej w sprawie wstępnego opracowania wniosków doktoranckich o przyznanie stypendium dla najlepszych doktorantów na rok akademicki 2011/2012 z 12.01.2012 + lista prorektora z 12.03.2012 zestawienie decyzji). Decyzje w sprawie przyznania bądź odmowy przyznania stypendium dla najlepszych doktorantów podpisane przez upoważnionego prorektora są poprawne. Zawierają także stosowne pouczenie (przykładowe decyzje). Natomiast doktoranci zgłaszali duże opóźnienia w zakresie wypłacania świadczeń z FPM. Doktoranci nie zgłaszali uwag do zasad i trybu przydziału miejsc w domach studenckich (spotkanie z doktorantami w dn. 13.11.2012).

7.2) Ocena podejmowanych działań zapobiegawczych i rozwiązywania sytuacji konfliktowych w jednostce oraz efektywności systemu rozpatrywania skarg studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Zgodnie z zapisami ustawowymi, w Uczelni funkcjonuje Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów oraz Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów. Studenci obecni na spotkaniu stwierdzili, iż w przypadku występowania sytuacji konfliktowych zwracają się bezpośrednio do kolegium dziekańskiego. Działania prodziekana ds. studenckich oceniono

szczególnie pozytywnie. Informacje o działaniach w sytuacjach konfliktowych znajdują się również w informatorze dla studentów I roku przygotowywanym przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów. Należy te działania ocenić pozytywnie. Studenci mieli podzielone opinie na temat opiekunów kierunków, których część obecnych w ogóle nie znała.

Zgodnie z Regulaminem studiów doktoranckich doktorant ma prawo zdawania jednego egzaminu poprawkowego oraz do egzaminu komisyjnego z każdego przedmiotu. Jak wynika z rozmów z doktorantami w praktyce ewentualne sytuacje konfliktowe i sporne są wyjaśniane dzięki mediacjom władz i Kierownika Studiów Doktoranckich. Formalne mechanizmy rozwiązywania sporów mają ograniczony charakter, niemniej przyjęta nieformalnie praktyka w tym zakresie wydaje się w pełni wystarczająca.

7.3) Ocena działalności samorządu studentów, doktorantów oraz organizacji ich zrzeszających.

Samorząd studentów zarówno na szczeblu uczelnianym, jak i wydziałowym wywiązuje się ze swoich ustawowych obowiązków. Studentom stwarza się możliwość uczestniczenia w budowie i ewaluowaniu elementów wewnętrznego systemu jakości kształcenia. Są oni członkami gremiów działających na rzecz jakości kształcenia, zapewnione mają również przygotowanie merytoryczne do prac w tych gremiach. Przygotowani studenci stanowią wartościowy wkład w prace Zespołów, a ich głos jest respektowany. Działania te należy ocenić pozytywnie. Samorząd podejmuje cenne inicjatywy jak przeprowadzenie ankiety „Przyjazny dziekanat”, czy dotyczącej punktacji ECTS. Działania te należy ocenić pozytywnie, i uznać je należy jako przejaw popularyzacji wiedzy w tym zakresie. Władze Uczelni i Wydziału zapewniają odpowiednie wsparcie materialne i finansowe na działalność samorządu studentów, a przedstawiciele samorządu pozytywnie ocenili współpracę z Władzami Wydziału.

Na Wydziale funkcjonują koła naukowe: Genderowe Koło Literaturoznawcze, Koło Edytorów Trantiputl, Koło Hermeneutyczne, Koło Miłośników Języka, Koło Miłośników Literatury Dawnej, Koło Naukowe Klasyków, Koło Naukowe Miłośników Historii Języka Polskiego, Koło Naukowe Polonistów, Koło Naukowe Polonistów Collegium Polonicum w Słubicach, Koło Naukowe Romantyków, Koło Naukowe Sławistów, Koło Naukowe Teatrológów, Koło Żywych Metodyków Metoteka, Międzywydziałowe Koło Badań nad Komunikacją Międzyludzką Porozumienie, Międzywydziałowe Koło Filmoznawców i Medioznawców, Międzywydziałowe Studenckie Koło Retoryczne, Naukowe Koło Onomastów Nazywacze, Naukowe Koło Przekładowe Przekładnia, Studenckie Dialektologiczne Koło Naukowe, Studenckie Koło Badań Audiowizualnych JAMNICZEK, Studenckie Koło Badań nad Nowoczesnością Mediatour, Studenckie Koło Naukowe Estetycznoliterackie, Studenckie Koło Naukowe Europy Środkowej. Koła bardzo pozytywnie oceniły pomoc naukową i wsparcie materialne dla swoich przedsięwzięć. Koła organizowały konferencje naukowe np. w roku akademickim 2011/2012 odbyła się V edycja ogólnopolskiej konferencji naukowej „Pisanie w toku. Gender - metodologie, gender – interpretacje” (Genderowe Koło Literaturoznawcze), Kultura w stanie przekładu (Naukowe Koło Przekładnia), Obroty myśli – cykl spotkań z wybitnymi tłumaczami i translatorami (Naukowe Koło Przekładnia), Koło Naukowe Klasyków współorganizowało VII Studencką Konferencję Starożytniczą, Koło Studentów Filozofii we współpracy z Kołem Hermeneutycznym zorganizowało ogólnopolską konferencję studencko-doktorancką „Literatura i filozofia”, SKN Europy Środkowej było współorganizatorem festiwalu filmowego „Czechosłowacka Nowa Fala”, Koło Naukowe Miłośników Historii Języka Polskiego redaguje „Kwartalnik Językoznawczy”, na jego łamach pojawi się również artykuł przygotowany przez członków koła. Koło Edytorów Trantiputl zajmuje się edycją czasopism studenckich „Stan Krytyczny”, „UNikat”, a także książki „Nie sobie lecz następcom. 35 lat

działalności na tle dziejów wspierania muzealnictwa w Poznaniu”. Koła aktywnie uczestniczą i organizują warsztaty, spotkania, dyskusje, panele, wycieczki, projekcje filmowe, uczestniczą także w Dniu Kół Naukowych. Działania kół są widoczne na Wydziale. Należy ocenić to pozytywnie.

Biuro Karier oferuje warsztaty i szkolenia, choć w ocenie obecnych na spotkaniu, ich profil nie odpowiada wizytowanemu Wydziałowi. Studenci mają możliwość korzystania z płatnych staży, organizowanych przez Wydział, a współfinansowany z Funduszy UE. Ze środków tych finansowane są również szkolenia i wykłady z praktykami. Studenci ocenili to pozytywnie, twierdząc, iż dzięki temu mają możliwość zdobycia praktycznej i ciekawej wiedzy, przydatnej na rynku pracy.

Parlament Studentów UAM organizuje szkolenia z zakresu praw i obowiązków dla studentów I roku. Wydziałowa Rada Samorządu Studentów opracowuje również informatory dla studentów, dostępne na stronie Wydziału. Należy ocenić to pozytywnie.

Na Wydziale funkcjonuje Samorząd Doktorantów. Przedstawiciel samorządu reprezentuje doktorantów w Radzie Wydziału. Samorząd opiniował kandydaturę na Kierownika Studiów Doktoranckich (pismo Przewodniczącej Rady Doktorantów WFPiK do Wydziałowej Komisji Doktorantów z dn. 7.05.2012). Natomiast poprzez przedstawiciela w Radzie Wydziału wraz ze studentami opiniowano kandydata na prodziekana ds. dydaktycznych. Doktoranci aktywnie uczestniczą w pracach Wydziałowej Komisji Stypendialnej. Przedstawicielka doktorantów została także powołana do komisji doktoranckiej ustalającej listy rankingowe przy przyznawaniu stypendiów oraz zwiększenia stypendiów doktoranckich (a podczas jej nieobecności w roli obserwatora zastępowała ją Przewodnicząca Rady Doktorantów). Doktoranci poprzez samorząd zgłaszali propozycje do programu studiów. Jak wskazali przedstawiciele wydziałowego Samorządu Doktorantów aktywność Samorządu skupia się w organach Uczelnianych. Samorząd uczelniany m.in. organizuje wydarzenia kulturalne oraz bierze udział w tworzeniu szeregu regulaminów (Uchwała nr 2/2012 Sejmiku Doktorantów UAM z dn. 28.05.2012 w sprawie projektu Regulaminu przyznawania zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej na UAM; pismo Uczelnianej Rady Doktorantów do Prorektora w sprawie opinii o projekcie „Zasad przyznawania stypendiów doktoranckich” z dn. 14.05.2012; Uchwała nr 1/2012 Sejmiku Doktorantów UAM z dn. 20.04.2012 w sprawie Projektu Regulaminu studiów doktoranckich na UAM; pismo Uczelnianej Rady Doktorantów do Prorektora w sprawie opinii o projekcie Regulaminu stypendium dla najlepszych doktorantów UAM z dn. 7.11.2011; pismo Uczelnianej Rady Doktorantów do Prorektora w sprawie opinii o projekcie Regulaminu pomocy materialnej dla doktorantów UAM z dn. 7.11.2011). Samorząd uczelniany dysponuje środkami na wyjazdy służbowe np. udział w szkoleniach, pracach Krajowej Reprezentacji Doktorantów itp.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego² WYRÓŻNIAJĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) **Studenci bardzo pozytywnie oceniają kadre dydaktyczną, która w ich ocenie wywiązuje się ze swoich obowiązków. Odzwierciedleniem zadowolenia są wysokie wyniki uzyskiwane przez dydaktyków w ankietach. Doktoranci mają dobry dostęp do opiekunów / promotorów. Klarowne i szczegółowe są zasady wsparcia materialnego. Podkreślić należy dostęp doktorantów do środków z puli projakościowej (dla kadry do 35 roku życia).**
- 2) **Sytuacje konfliktowe są rozwiązywane w sposób efektywny.**
- 3) **Studenci mają możliwość rozwijania swojej wiedzy w kołach naukowych, których tematyka mieści się w tematyce kierunków studiów prowadzonych na Wydziale. Należy ocenić to pozytywnie. Samorząd Studencki i organizacje studenckie**

otrzymują odpowiednie wsparcie merytoryczne i finansowe. Aktywnie działa Samorząd Doktorantów zarówno szczebla uczelnianego jak i wydziałowego.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, jego spójność i zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia funkcjonuje w oparciu o unormowania, które zawierają następujące dokumenty:

1. Statut Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
2. Uchwała nr 126/2010 Senatu UAM z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
3. Uchwała nr 284/2011/2012 Senatu UAM w sprawie zmiany Uchwały nr 126/2010 Senatu UAM z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uchwała nr 285/2011/2012 Senatu UAM z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających.
4. Uchwała nr 305/2012 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza W Poznaniu z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących kształcenia na studiach doktoranckich
5. Zarządzenie Nr 130/2009/2010 Rektora UAM w sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia.
6. Zarządzenie Nr 131/2009/2010 Rektora UAM z dnia 11 lutego 2010 r. w sprawie powołania Rady ds. Jakości Kształcenia (RJK).
7. Zarządzenie Nr 321/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia.
8. Zarządzenie Nr 322/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie określenia procedur funkcjonowania uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia.
9. Zarządzenie Nr 323/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie ankiet wraz z zasadami ich opracowywania, przeprowadzania oraz publikowania ich wyników
10. Uchwała Rady Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM z dn. 26 września 2012 r. o powołaniu Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.
11. Uchwała Rady Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM z dn. 26 września 2012 r. o powołaniu Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Powyższy system wewnętrznych aktów prawnych jest prawidłowo skonstruowany pod względem formalnym. Akty wykonawcze, powołujące odpowiednie organy wewnętrznego systemu zapewniania jakości, tj. Radę ds. Jakości Kształcenia, złożoną z Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, złożoną z Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia, wydane są poprawnie.

Wymienione ciała mają na poziomie Uczelni oraz Wydziału realizować cele wewnętrznego systemu, określone w Uchwale nr 126/2010 Senatu UAM, z późn. zm., tj.:

- stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia;

- podnoszenie rangi pracy dydaktycznej oraz budowanie etosu nauczyciela akademickiego;
- podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów UAM;
- szerokie informowanie o jakości kształcenia w UAM.

Cele mają być zrealizowane poprzez następujące działania:

- przygotowanie wytycznych dla wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia w zakresie programów kształcenia;
- analizę jakości procesu kształcenia;
- badanie kariery zawodowej absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej;
- sprawdzanie jakości obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego;
- ocenę warunków socjalnych studentów i doktorantów, w tym możliwości uzyskiwania stypendiów oraz dostęp do domów studenckich;
- badanie mobilności studentów i doktorantów;
- przegląd aktów prawnych regulujących proces kształcenia oraz sprawy socjalne studentów i doktorantów;
- ocenę systemu nagradzania nauczycieli akademickich, doktorantów i pracowników administracyjnych związanych z procesem dydaktycznym;
- inne zadania wynikające z rozwoju europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 322/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012 w sprawie określenia procedur funkcjonowania uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia, realizacji celów mają służyć następujące typy działań:

- działania projakościowe – rozumiane jako szerokie wsparcie wydziałów we wdrażaniu Krajowych Ram Kwalifikacji;
- monitoring jakości kształcenia – rozumiany jako:
 - badania ankietowe nauczycieli akademickich, doktorantów, studentów, słuchaczy studiów doktoranckich i pracowników administracji,
 - samoocena wydziałów za pomocą arkuszy samooceny,
- doskonalenie jakości kształcenia – rozumiane jako działania będące konsekwencją wyników badań ankietowych, samooceny wydziałów oraz monitoringu losów absolwentów oraz
- coroczne sprawozdania Rady ds. Jakości Kształcenia oraz przewodniczących wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia na forum Senatu oraz Rady Wydziału.

Przyjęte w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza wewnętrzne regulacje w kwestii zapewniania jakości kształcenia skutkują w odniesieniu do Wydziału podejmowaniem jedynie dwóch procedur projakościowych. Pierwszą z nich jest badanie ankietowe przeprowadzane tylko wśród studentów, z pominięciem doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych. Drugą zaś samoocena Wydziału dokonywana w cyklu dwuletnim.

Zdecydowanie pozytywnym aspektem działania, formalizującym proces zapewniania jakości, jest formułowanie opracowań i zaleceń na szczeblu uczelnianym. Jednakże bardzo ubogi zakres prowadzonych badań i analiz powoduje, iż rekomendacje formułowane są w również w bardzo ograniczonym zakresie.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego² ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Obowiązujący na Wydziale system wewnętrznych aktów prawnych jest spójny pod względem formalnym oraz zgodny z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, wydaje się jednak niewystarczający względem potrzeb wdrożenia wszystkich działań

projakściowych, określonych wewnętrznymi przepisami obowiązującymi w Uczelni oraz na Wydziale.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stoieñ spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji			X		
zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
prowadzenie badań naukowych	X				
współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
system wsparcia studentów i doktorantów	X				
przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia			X		

Do **MOCNYCH** stron Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM należy renomowana kadra naukowo-dydaktyczna, prowadząca liczące się w Polsce i zagranicą badania naukowe i zaangażowana w rozwój jednostki. To dzięki niej Wydział ma wysoką pozycję, potwierdzoną najwyższą oceną parametryczną (kategoria A) oraz rozwiniętą współpracę międzynarodową. Pracownicy kultywują dobre tradycje akademickie, budujące wysoką jakość nauczania. Duże znaczenie ma też dobrze wyposażony budynek Wydziału, zapewniający właściwą bazę dla dydaktyki i pracy badawczej.

SŁABĄ stroną Wydziału jest nie w pełni wprowadzony system wynikający z zasad KRR na studiach III stopnia i studiach podyplomowych. Wskazywane przez jednostkę niedobory finansowe, rzutujące tak na postawy niektórych pracowników jak i braki w wyposażeniu, są bolączką ogólnokrajową, która oczywiście hamuje dynamikę swobodnego rozwoju Wydziału, ale jej w sposób zdecydowany nie osłabia.

Niedobory finansowe należałoby raczej widzieć po stronie przychodzących od zewnątrz **ZAGROŻEŃ**, podobnie jak i wskazany w Raporcie samooceny brak szerszego zainteresowania władz wyższych humanistyką. Niekorzystny wpływ na dalszy rozwój Wydziału może też mieć niż demograficzny.

SZANSĄ Wydziału jest Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który – choć na obecnym etapie nie jest w pełni wewnętrznie spójny i kompletny – jednak jest zbudowany prawidłowo. Biorąc pod uwagę zaangażowanie pracowników w jego wdrażanie i szereg podejmowanych przez nich inicjatyw, może się on stać w niedalekiej przyszłości ważnym mechanizmem wspomagającym zarówno pozycję jednostki, jak i pomagającym unikać zagrożeń poprzez wskazywanie punktów słabych i wymagających naprawy. Szansą są również szerokie kontakty Wydziału z otoczeniem, wpływające nie tylko na jakość kształcenia, ale i na budowę pozycji jednostki i jej absolwentów wśród pracodawców w mieście i regionie. Szansą wreszcie jest umiejętność pozyskiwania funduszy z projektów badawczych, a także wysoka pozycja Wydziału w ramach całego Uniwersytetu.